

**UNUTULMUŞ GELENEKSEL GÜREŞLERDEN
DUTLUK GÜREŞLERİNİN İNCELENMESİ
(MALATYA BÖLGESİ)**

Mehmet ARI

BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Faruk AKÇINAR

Yüksek Lisans Tezi – 2018

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

UNUTULMUŞ GELENEKSEL GÜREŞLERDEN DUTLUK GÜREŞLERİNİN
İNCELENMESİ (MALATYA BÖLGESİ)

Mehmet ARI

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Faruk AKÇINAR

MALATYA

2018

KABUL VE ONAY SAYFASI

İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitim ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı çerçevesinde yürütülmüş olan; **Mehmet ARI'nin "Unutulmuş Geleneksel Güreşlerden Dutluk Güreşlerinin İncelenmesi (Malatya Bölgesi)"** konulu bu çalışması, aşağıdaki jüri tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 29/08/2018

Dr. Öğr. Üyesi Faruk AKÇINAR
İnönü Üniversitesi
Tez Danışmanı
Jüri Başkanı

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KOÇ
Adıyaman Üniversitesi
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet İLKİM
İnönü Üniversitesi
Üye

ONAY

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../2018 tarih ve 2018/..... sayılı Kararıyla da uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Yusuf TÜRKÖZ
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Sınırlılıklar	3
1.5. Varsayımlar.....	3
1.6. Tanımlar.....	3
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Güreş.....	4
2.1.1. Dünyada Güreş	4
2.1.2. Türklere Güreş	6
2.1.3. Türklere Folklorik Güreş	7
2.2. Türklere Yapılan Folklorik Güreşler	11
2.2.1. Yağlı Güreş	11
2.2.2. Karakucak Güreşleri	13
2.2.3. Şalvar Güreşleri	15
2.2.4. Sin Sin Güreşleri.....	16
2.2.5. Aba Güreşleri.....	16
2.2.6. Kuşak Güreşleri	18
2.2.7. Kar Güreşleri.....	18
2.3. Dutluk Güreşi.....	19
2.4. Dut Ağacı.....	23
3. MATERYAL VE METOT	25
3.1. Yöntem.....	25
3.2. Araştırma Grubu	25
3.3. Veri Toplama Aracı	26
3.4. Veri Çözümleme Teknikleri	26

3.5. Araştırmanın Etik Boyutu	26
4. BULGULAR.....	27
4.1. Dutluk Güreşinin Tarihsel Gelişimi.....	27
4.2. Dutluk Güreşlerinin Yapılma Amacı	31
4.3. Dutluk Güreşlerinin Yapıldığı Yerler	33
4.4. Dutluk Güreşlerinde Organizasyon	34
4.5. Dutluk Güreşinin Teknikleri	38
4.6. Dutluk Güreşlerinde Ödüller	39
4.7. Dutluk Güreşlerinin Sosyal Etkileri.....	41
5. TARTIŞMA	44
5.1. Dutluk Güreşlerinin Tarihsel Gelişimi ile ilgili tartışma	44
5.2. Dutluk Güreşlerinin Yapılma Amacı ile İlgili Tartışma	44
5.3. Dutluk Güreşinin Yapıldığı Yerleri ile İlgili Tartışma	45
5.4. Dutluk Güreşlerinin Organizasyonu ile İlgili Tartışma	45
5.5. Dutluk Güreşlerinde Yapılan Teknikler ile İlgili Tartışma	46
5.6. Dutluk Güreşlerinin Ödülleri ile İlgili Tartışma	46
5.7. Dutluk Güreşinin Sosyal Etkileri ile İlgili Tartışma.....	47
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	48
6.1. Sonuç	48
6.2. Öneriler	49
KAYNAKLAR.....	50
EKLER.....	53
Ek 1. Özgeçmiş	53
Ek2. Etik Rapor.....	54
EK:3 Gönüllü Onam Formu	55

TEŐEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleőtirilmesinde, iki yıl boyunca değerli bilgilerini bizlerle paylaőan, kullandığı her kelimenin hayatıma kattığı önemini asla unutmayacağım saygıdeğer danıőman hocam; Dr. Faruk AKÇINAR'a, çalıőmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen her sorunda yanımda olan Dr. Mehmet GÜLLÜ hocama ve çalışma süresince Dutluk güreőıyla ilgilerini ve bilgilerini benle paylaőan baőtta Malatya Gündüzbey eski belediye baőtkanı M. Ali DANACI, Malatya güreş il temsilcisi Hasan ASLAN ve Malatya halkına sonsuz teőekkürlerimi bir borç bilirim.

“

ÖZET

UNUTULMUŞ GELENEKSEL GÜREŞLERDEN DUTLUK GÜREŞLERİNİN İNCELENMESİ (MALATYA BÖLGESİ)

Amaç: Bu tez çalışmasında Malatya ilinde sınırlı Köy ve beldelerinde 1800’lü yıllarının çok öncesine dayanan ve hiçbir görsel, yazılı yayında yer almayan ama en önemli kültürel faaliyetlerinde biri olan “dutluk güreşleri”nin unutulmasını engellemek ve geçmişte bu faaliyetlerde yaşananları aydınlatmaktır.

Materyal ve Metod: Yaptığımız araştırmada nitel araştırmanın kültür analizi çalışması uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılmıştır. Araştırma grubumuzu Malatya ilinde dutluk güreşlerinde yarışmacı veya izleyici olarak katılmış yaşları 62-93 arasında değişen 20 erkek oluşturmaktadır. Yapılan görüşme verilerine içerik analizi ve betimsel analiz uygulanmıştır.

Bulgular: Dutluk güreşleri,1800’lü yıllara ve öncesine dayanan Malatya da bağ köyleri denilen üzüm yetiştiriciliğinde öncü beldelerde yaygın olarak yapılan bir güreştir. Güreşsiz düğünlerin olmadığı köyler ve mahalleler arasında rekabet bazen keskinleşse bile misafirperverliğin asla yerde kalmadığı güreşler olurmuş. Dutluk güreşleri düğünlerden önce 1 ile 3 gün arasında dere kenarındaki büyük dut ağaçlarının altında yapılmış. Güreşin ilan ve davetinden pehlivanlar ile seyircilerin güreş yapılan bölgeye gelmesi buradaki ağırlamadan güreş sonuna kadar yapılan tüm faaliyetler kendine has ritüellerle gerçekleşirdi. Yaptığımız araştırmada dutluk güreşiyle ilgili aşağıdaki temalar bulunmuştur: Dutluk güreşim tarihsel gelişimi, dutluk güreşinin yapılma amacı, dutluk güreşinin yapıldığı yerler, dutluk güreşinin organizasyonu, dutluk güreşin teknikleri, dutluk güreşinin ödülleri, dutluk güreşinin sosyal etkileri.

Sonuç: Dutluk güreşlerinin Malatya bağ köylerinde 1920-1950 arasında çok yoğun olarak yapıldığı ancak 1950 sonrasında ise yapılma sıklığı giderek azalmıştır. En son tanıkların ifadesi ile en son 1976 yılında Yeşilyurt ilçesinde konak (banazılı) beldesinde bir düğününde yapıldığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Güreş, Dutluk Güreşleri, Geleneksel Güreş, Meydancı, Okuyucu

ABSTRACT

INVESTIGATION OF DUTLUK (MULBERRY FIELD) WRESTLING AMONG UNFORGOTTEN TRADITIONAL WRESTLING (MALATYA REGION)

Aim: The aim of this thesis study is to prevent forgetting of "dutluk (mulberry field) wrestling" and to shed light on such activities in the past. Dutluk (mulberry field) wrestling was one of the most important cultural activities held in the villages and towns of Malatya dating back long before 1800, which is not included in any visual and written documents.

Material and Method: In our research cultural analysis study of qualitative research was applied. The "semi-structured interview form" developed by the researcher was used as data collection tool in the research. Our research group consists of 20 males aged 62-93 who participated in the dutluk (mulberry field) wrestling competitions as competitors or spectators in Malatya. Content analysis and descriptive analysis were applied to the interview data.

Findings: Dutluk (mulberry field) wrestling is a common wrestling type dating back to 1800 and earlier on in the pioneer areas of grape cultivation called vineyard villages in Malatya. Even if there was a fierce competition between the villages where wrestling tournaments were held in the wedding ceremonies, hospitality was always present. Dutluk (mulberry field) wrestling was held 1 and 3 days before the weddings under the large mulberry trees near the stream. From the announcement and invitation of the wrestling to the region where the wrestlers and the spectators came to the wrestling event, all the activities were performed with its own rituals. The following themes related to dutluk wrestling have been found in the survey: History of Dutluk wrestling, purpose of dutluk wrestling, places where dutluk wrestling was held, organization of dutluk wrestling, techniques of wrestling, rewards of dutluk wrestling, and social effects of dutluk wrestling.

Conclusion: Dutluk wrestling was done intensely between 1920-1950 in vineyard villages of Malatya, but after 1950, the frequency of making dutluk wrestling tournaments decreased gradually. On ground of the statements of the last witnesses, the last dutluk wrestling was held at a wedding in Banazı neighborhood of Yeşilyurt in 1976.

Keywords: Wrestling, Dutluk Wrestling, Traditional Wrestling, Announcer, Reader

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

UWW : Dünya Güreş Birliği

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Banazı Yanı	20
Şekil 2. Çiftleme	20
Şekil 3. Tekleme	22
Şekil 4. Fırdöndü	22
Şekil 5. Köprü.....	23
Şekil 6. Teyyare	23
Şekil 7. Dutluk Güreşlerinin Tarihsel Akışı	27
Şekil 8. Malatya ili Yeşilyurt ilçesinde yapılan dutluk güreşleri İbrahim Pehlivanın arşivinden alınmıştır(1930-1935)	28
Şekil 9. Dutluk Güreşinin Yapılma Nedeni.....	31
Şekil 10. Dutluk Güreşlerinin Yapıldığı Yerler.....	33

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Araştırma Grubunun Kişisel Özellikleri	25
--	----

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Dünyada halen en çok çeşidi olan ve birçok ülkede folklorik özelliklerde başlayan güreşin geçmişi insanın varoluşuna kadar dayanmaktadır. İnsanoğlu varolduğu günden beri kuvvetli olmanın avantajlarına sahip olmak istemiştir. İlk çağlarda güç başarıyı getirirken günümüzde bu kural teknolojiye rağmen değişmemiştir. Temeli güce ve çevikliğe dayanan güreşin popüleritesini biraz yitirse de yerleşik halkta hala devam etmektedir.

Türkler ata binme, okçuluğun yanında güreş sporunu da severek yapardı. Yerleşik hayata geçmeyle beraber ata binme ve okçuluk önemini yitirse de güreş önemini yitirmemiş bilakis hem önemi hem de çeşitliliği artmıştır. Birçok yöresel güreş çeşidi çıkmıştır. Türkler bunun yanında bir çok örf ve adetine de eşlik eden güreş sporu toplumda çok önemli bir yere sahiptir (1).

Türklerin anayurdundan itibaren en etkili spor ve savaş eğitimi etkinliğinden biri de güreştir. Savaşçı bir toplum olduğumuzdan güreş sporu erkeklerin kuvvetlenmesi ve sağlıklı olunması açısından devamlı yapılmıştır. Anadolu'ya geldiğinde yerleşik hayatla beraber yöresel birçok güreş çeşidi çıksa da temel kuralları aynı kalmıştır. Birçok savaşı meydana güreşerek sonuçlandırma yoluna giderek bir barış elçisi görevi de gördüğü inkar edilemez (1).

Anadolu da büyüklerin ellerini öpmek bir gelenektir. Bu topraklarda en güzel yemekleri misafirlere yapmak bir geleneğin dışında bir görgü bir değer gösterme şekliydi. Anadolu'nun gelenekleri sadece ev ve aile içinde olan faaliyetlerle sınırlı değildi. Her düğünde olmazsa olmaz Dutluk Güreşleri yapılırdı. Bağ köylerinin bir meydan okuması, biraz da misafir ağırlama tarzı dere kenarında ve dut ağaçlarının gölgesinde yapılan yöresel mahalle güreşleri olurdu. İşte kaybolan bu geleneklerimizden biri de bu mahalle ve köy erişmeleridir. Kaybolmaya başlamasının önüne geçmek şimdi yapmasalar bile dedelerinin hangi sporları nasıl eriştiklerini, ne hissettiklerini, ne yaşadıklarını şimdiki nesle aktararak bir köprü kurma Dutluk

Güreşlerini yapan son temsilcileri kaybetmeden ilk ağızdan dinleyip torunlarına aktarmaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma Malatya bölgesinde 1970'li yıllara kadar yazılı ve görsel materyallerin yok denecek kadar çok az olan düğünlerde, dut meyvesi olgunlaşmadan önce ve çeşitli şenliklerde düzenlenen Dutluk Güreşleri hakkında bilgileri ortaya çıkarmak için yapılmaktadır. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Dutluk güreşlerinin tarihsel gelişimi nasıldır?
- Dutluk güreşlerinin yapılış amacı nedir?
- Dutluk güreşlerinin yapıldığı yerler nerelerdir?
- Dutluk güreşinin organizasyonu nasıldır?
- Dutluk güreşinin kendine özgü teknik ve taktikleri var mıdır?
- Dutluk güreşinin ödülleri var mı? Varsa nelerdir?
- Dutluk güreşinin sosyal etikleri nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada Malatya bölgesinde genellikle ilkbahar ve yaz mevsiminde, düğünlerde veya dut meyvesinin olgunlaşmaya başlamadan gerek köylerde gerekse pınar başlarında 1970'li yıllara kadar yapılan ve günümüzde unutulmaya yüz dutmuş yöresel güreşlerden dutluk güreşi hakkında bilgiler toplanmıştır. Bu çalışma günümüzde yapılmayan ve unutulmaya yüz dutmuş Malatya bölgesine ait yöresel bir güreş türü gün yüzüne çıkararak ülkemiz güreş tarihine kazandırma açısından önem taşımaktadır. Araştırmamızda Dutluk güreşini yapan güreşçilerden en küçüğünün 62 yaşında olduğu görülmüştür. Belkide 20-30 yıl sonra bu güreşi anlatacak kimsenin olmayacağı göz önüne alındığında araştırmamız dutluk güreşi hakkında bilgileri yazılı hale getirilmesi açısından ayrıca önemli kılmaktadır.

Yapılan bu çalışma tarihimizin köklerine kadar dayanan temel kültür değerlerinden kız isterken bile önemli bir kriter olan pehlivanlık veya günümüz deyimiyile panayırlardan tıka basa seyirci karşısında yapılan güreş sporunun şimdiki yeni gençliğine taşınmasıdır.

Bu araştırma ile birlikte Malatya bölgesinin kendine özgü spor faaliyetleri hakkında bir çeşit kültürel faaliyeti yazılı hale getirip nesilden nesile bu güreş çeşidinin aktarılması açısından da önem taşımaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma Malatya bölgesi ve dutluk güreşinin yapıldığı çevre il olan Adıyaman ile sınırlıdır. Adıyaman'ında 1959 yılına kadar Malatya'nın bir ilçesi olduğu göz önüne alındığında dutluk güreşlerinin yapıldığı dönemde sadece Malatya bölgesi demek yanlış olmayacaktır.

Araştırma dutluk güreşi yapmış güreşçilerin görüşmeler sonucu verdiği bilgiler ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırma dutluk güreşi yapmış güreşçiler ile görüşmeler sonucu alınan bilgilere dayanmaktadır. Bu nedenle bu bilgilerin doğru olduğu varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Yazma : Kenarı el işlemeli başörtüsü.

Halehat : Bir daveti iletme için kullanılan bayan elçi.

Okuyucu : Düğüne çağrı yapan kimse.

Meydancı : Dutluk güreşlerinde hakem.

Erişmek : Kurallara bağlı olmadan güreşmek.

Tut : Dutun Malatya daki söyleniş tarzı.

Yağlık : Mendil

Bağ köyleri : Üzüm yetiştirilen köylere verilen ad.

Çırpınmak : Güreşe başlamadan pehlivanların yaptığı seyircileri selamlama, ısınma ve rakiplerin birbirlerine yaptığı gösteri. Peşrev.

Güreş : Belli kurallar içinde, güç kullanarak iki kişinin türlü oyunlarla birbirlerinin sırtını yere getirme çabası (2).

Yöresel : Belli bir yöre ile ilgili, yerel, mahalli, mevzi, lokal (2).

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Güreş

Karşılıklı iki kişinin hiçbir malzeme ve araç kullanmadan belli kurallar dahilinde belli bir süre ve belli bir alan üzerinde, tüm fizyolojik ve psikolojik güçlerini kullanarak birbirlerinin sırtını yere getirme veya teknik üstünlük sağlamak için yapmış oldukları bir mücadeledir(3). Güreş sporcularının birbirlerine vurmaksızın rakiplerini fiziki gücün yanında psikolojik güç, çeviklik, sürat ve zeka gibi yeteneklerini kullanarak yaptıkları yenişmeye denir. Dünyada güreş Socrat'ın Devlet eserinde 'çocuklarınıza müzik eşliğinde jimnastik ve güreş yaptırın' diyerek geçmişte güreşin ne kadar önemli olduğunu güreşin sadece kuvvetle yapılan bir spor olmayıp ruhani bir derinliğe de sahip olduğunu gösterir (4).

İnsanoğlunun yeryüzüne teması ile başlayan barınma ve beslenme ihtiyacı ile gelmiştir mücadele. Hayatta kalmak için beslenmeli ve güvenli yerlerde kalması gerektiğini bunlara ulaşmanın kuvvet ve mücadele sonucu olacağını anladı. Sporun temelini güreş olduğunu 'insanlar ilk önce mücadele ederek güreşin temelini, kaybedenin de bulunduğu yeri terk ederek kaçmasıyla atletizmin temeli oluşmuştur' (5) ifadesinden tüm sporların temeli güreş olduğu söylenebilir.

2.1.1. Dünyada Güreş

İlk güreş müsabakaları ile ilgili bulgular, 5000 yıl önce yaşamış Sümerlere kadar uzanır. Yine Sümerlerde güreş yaygın olmakla beraber, Güreş Bayramı adı altında etkinlikler yaptıklarına dair bulgulara rastlanmıştır. Sümerlerin Gılgamış Destanı'nda da güreş müsabakalarından bahsedilmektedir. Çivi yazısı ve kabartmalarla anlatılan eserde; yapılan müsabakaların, müzik eşliğinde ve hakemli oldukları anlaşılmaktadır. Antik Mısır'da da güreş ile ilgili pek çok tarihî ve arkeolojik kalıntıya rastlanmıştır (6). Bu kadar yaygın olan güreş M.Ö 3000 yıllarında Mısır Kral Mezarları 'Beni Hasan kalıntılarında güreş oyunları motifleri bulunmuştur (7).

Bu kabartmalarda dört yüz çift güreşçi resmedilmiştir. Mısır askerleri arasında güreşin yaygın olduğu görülmektedir. Yunanlılar içinse güreş, bir bilim ve sanattı. Genç erkekler için en önemli eğitimi temsil ediyordu. Onlar, vücutlarını yazın güneşten, kışın ise soğuktan korumak için zeytinyağı ve ince bir kum tabakasıyla kaplardı. Güreşler,

o döneme ait resimler ve yazıtlardan anlaşıldığına göre, serbest stil güreş kurallarına benzemektedir (6) .

Hatta bu motiflerde hakemlerle yönetilen bir spor olduğu motiflerden anlaşılıp; o zamanlardan kuralları olan bir spor olma özelliği taşımaktadır. Güreşi spor haline getirenlerin başında Yunanlılar görülmektedir. Eski Yunan'da güreş önemli bir spor dalı olup jimnastik eğitimin bir parçası ve beşli yarışmaların en önemli bölümü durumundaydı (8).

Güreş sporu sadece spor amaçlı olmadığı; Romalı Hükümdarların yakın koruma birlikleri, Selçuklular ve Osmanlıların en gözde askeri birlikleri güreşçilerden seçilmesi tarihteki önemini göstermektedir. Eski Yunan ve Roma güreşlerinden esinlenilip yapılan Greko-Romen güreş ve Serbest güreş stillerin egemen olmasıyla geleneksel olan diğer güreş çeşitleri yavaş yavaş kaybolmaya başlamıştır. Greko-Romen güreş özellikle Fransa'da ilgi gördü ve 1896 yılında olimpiyatlara alındı (9). (Serbest stil ise 1904 Stlouis Olimpiyatlarında uygulandı) 1921 yılında Amatör Güreş Federasyonu UWW kurularak uluslar arası yönetim sorunu giderildi.

Dünyada yaklaşık 200 çeşit geleneksel (yöresel) güreş türü yapılmış olup, bunlardan yaklaşık 40 tanesi halen günümüze taşınmış sporlar arasındadır (10).

Dünyada yapılan başlıca geleneksel güreşler şunlardır:

- Kore-Ssireum
- Hindistan-Kushti
- Meksika-Lucha Libre
- Moğolistan-Bökh
- Özbekistan-Kuraş
- Rusya-Sambo
- Batı Afrika ülkeleri-Laamb
- İzlanda-Glima
- İspanya-Lucha leonesa
- İskoçya-Highlands
- Fransa-Gouren
- Japonya-Sumo Güreşi (akburu,)

Yukarıda yazılan geleneksel güreş çeşitleri halen kendi ülkelerinde devam etmektedir. Kıyafet ve bazı kuralları değişik olsa da temel özellikleri hemen hemen hepsinin aynıdır.

2.1.2. Türklerde Güreş

Türklerde de Anadolu'ya gelmeden çok önceleri güreş sporu yaptıklarını Sümer Akat tarihleri Dede Korkut ve Gılgamış Destan kayıtlarından anlıyoruz. Eski Türklerde çok sevilen ve günlük yaşamın bir parçası olan güreşin başlangıç yılları tam olarak belirlenememiştir. Ancak Koryakların tahtadan yaptıkları süs eşyalarının üzerinde güreşçi figürlerinin bulunmasına bakılırsa, güreşin çok eski bir spor olduğu anlaşılabilir. M.Ö. 13. Yüzyılda yaşamış Hiyung-Nu Türklerde güreş, çok yaygın bir mücadele sporuydu. Sümerlerde de güreşin yaygın olduğu hatta yılın belli dönemlerinde güreş bayramları yapıldığı tarihi buluntularda kanıtlanmıştır (1).

Türklerin en önemli sporları olan ata binme, okçuluğun yanında güreş yapmak her Türk erkeğinin yapması zorunlu bir spordu. Güreş yapmayana kız verilmediği hatta erkekten saymadıkları çeşitli kaynaklardan anlaşılmaktadır. Güreş sporu Türklerde sadece spor amaçlı olmayıp savaşa hazırlık çalışmalarının en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Ayrıca sene başlarından, dini törenlerinde her düğünde ve yiğitlerin ölümlerinde 3 gün ile 9 gün süren güreş törenleri yapılmaktaydı. Eski Türkler diğer Türk boyları ile anlaşmazlık yaşadıklarında sorunu savaş yöntemiyle çözmeyi doğru bulmaz bunu bağımsız bir bölgede, her iki taraftan birer pehlivan çıkararak güreş yaptırırlardı. Güreş yöntemiyle sonuca bağlar bir şölen havasında çözerek tarihte ilk uzlaşmanın, şiddete başvurmadan anlaşmanın bir yöntemi olmuştur güreş sporu. Türklerin Anadolu'ya gelmesi ile başka spor dallarıyla tanışmalarına neden olsada özellikle Batı ve güney kesimlerde Romalıların yaptıkları güreşle pek ilgilenmeseler de Trakya bölgesinde yapılan yağlı güreş ilgilerini çekerek bu modeli uygulamışlardır (11).

Osmanlı Türklerinde güreşin tekkeler (bugünkü kulüpler) ile yönetildiği, başkanlarına (şeyh) sporcularına (mürit) denildiği bilinmektedir. Güreş tekkelerinin merkezi ve en büyüğü İstanbul'da Zeyrekte idi. İstanbul dışından Amasya, Tokat, Edirne, Maraş, Urfa, Diyarbakır, Ankara, Şam, Lazkiye, Bursa ve Konya dan da büyük tekkelerin olduğunu bilmekteyiz (12).

Kültüre eğer yaşam tarzı dersek toplumlar için. Bir milletin tarihinden süzülüp gelen ve o topluluğu millet yapan, kendi tabiatına uygun maddi ve manevi değerler

toplama da diyebiliriz. Geleneksel kültür unsurlarının uygulandığı ve sergilendiği bir toplumdansa, sosyal bütünleşmenin yanında ayrıca millet şuurunun kuvvetleneceği umulur. Bunun için olsa gerek eski Türk devleti adamları ve aydınları geleneksel kültür unsurlarını yaşatmak, korumak ve geliştirmek için büyük çabalar sarf etmişlerdir. Ancak zamanla bir takım gelenekler kaybolmuş veya orijinalliğini yitirmiş özellikle yazılı belgelere dayanmayanlar telafisi mümkün olmayan kayıplara yol açmıştır (12).

Türklerde pehlivanlık, g, yüreklilik, meyyitlik ve centilmenlik, güçlü bir yapı gibi nitelikler taşıdığından toplum bu kişilere çok değer vermiştir. Güçlü olan ağır olur ki kimseye boyun eğmezler ve küçük işlere tenezzül etmezler.

Ülkemizde güreşin en önemli otantik organizasyonu olan ‘ Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri’ 656. Yılına erişen geçmişiyle de bugün için bu branşın en uzun süre devamlılık arz eden organizasyonu boyutundadır. Ülkemizde ata sporu olarak bilinen ve olimpiyatlardan sonra en eski spor branşı olarak bilinen ‘yağlı güreş’ ülkemizde ve son zamanlarda yut dışında yoğun bir ilgiyle izlenmekte ve takip edilmektedir (13).

2.1.3. Türklerde Folklorik Güreş

Geleneksel greşlerimiz, her türlü değişimden nasibini alarak, yaşadığımız bu güzel ülkede, giderek kültürel bir etkinlikten, geleneksel bir organizasyondan uzaklaşmaya başlamıştır. Atalarımızın, dedelerimizin, bunu geleneksel boyuttan ziyade birer zorunluluk olarak görürken bizler bugün geleneksel olarak dahi görememekteyiz. Bu yabancılık, bu sporlardan bu kadar uzaklaşmamız geleneksel greşlerimizi kaderiyle baş başa bırakmış ve kaderine terk etmiştir. Modernleşmenin sadece modern kavramları hayatımıza alarak yaşamımızı idame ettirmemiz olarak algılanması, gelenek ve greneklerimizimizi ikinci plana atmış ve yalnız bırakmıştır. Oysa modernleşmek sadece yeni kavramları, değişen dünyanın değişen kavramlarını hayatımıza almak değil, sahip olduklarımızı da sonuna kadar korumaktır (14).

Umarım bu güzide sporlarımız, geleneksel boyutlarını asla kaybetmezler. Aslını kaybeden hiçbir şey özel ve güzel olamaz. Bizler de aslımıza sahip çıkalım ki bu güzellikleri yarınlarla paylaşmak mümkün olsun.

Türk spor tarihinde engin, Türk spor geleneğinde çok zengin bir yere sahip olan güreş insanlık tarihi kadar eski bir geçmişi vardır. Bütün sporların temelinde olduğu gibi, güreşte eski tarihlerde savaşa hazırlık amacıyla yapılmaktaydı. Eski Türklerde de bu amaç var olmakla birlikte özel ve genel toylarda (şenlikler, merasimler), yuğ (yas)

törenlerinde, pazar ve panayır yerlerinde, yaylada konup barındıkları ve her türlü buluşma ve kaynaşma yerlerinde yapılmıştır. Diğer bir bakışla güreş, Türklerde siyasi ve askeri, dini, sosyal ve kültürel birçok etkinliklerin yerine getirilmesinde en önemli olaylardan biri olmuştur. Ayrıca sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapı ve yaşayışın ayrılmaz bir parçası görünümünü almıştır. Dolayısıyla sosyal bütünleşmeye ve sosyalleşme sürecine de büyük katkılar sağlamıştır. Böylece eski medeniyetlerin hemen hepsinde görülen güreş sporu, hiçbir zaman Türklerdeki kadar çok yönlü fonksiyonları icra etmemiştir (14).

Eski Türklerde büyük bir tutku olan ve günlük yaşamın bir parçası olan güreşin, başlangıç yılları tam olarak belirlenememiştir. Ancak Koryakların tahtadan yaptıkları süs eşyalarının üzerinde güreşçi figürlerine bakıldığında anlıyoruz ki, güreşin ne kadar eski bir spor olduğu anlaşılabilir. M.Ö. 13. Yüzyılda yaşamış Hiyung-Nu Türklerinde güreş, en yaygın mücadele sporuydu. Sümerlerde de güreşin yaygın olduğu hatta yılın belli dönemlerinde güreş bayramları yapıldığı, tarihi buluntularla kanıtlanmıştır. Oğuz Türklerinde güreşin her türüne yer verildiği de Dede Korkut destanlarından anlaşılmaktadır (1).

Büyük göçten çok önce hür ve serbest terbiyenin etkisi altında hayatlarını sürdüren Türkler, doğaya güce dutkun karakteristik özellikleriyle pehlivanlığı ve pehlivanları baş tacı yapmışlardır. İslamiyet'ten çok önce de her Türk güreşi bilir ve yapardı. Ölen yiğitler silahlarıyla gömülür, mezarları çevresinde dini törenin yanında dokuz gün dokuz gece güreş tertiplenirdi. İz bırakmış yiğitlerin ölüm yıldönümlerinde de kabirleri başında yine üç gün üç gece binlerce yiğit güreşirdi (15).

Orta Asya'daki İskit devletinin hakanı Alper Tunga (M.Ö. 7 y.y) güreşteki başarıları nedeniyle koltuğa oturmuştu. Onun gibi Hun Türk devletinin hakanı Oğuz Kaan da döneminde sırtı yere gelmeyen bir güreşçiydi. O da seçim sonucunda koltuğa oturmuştu. M.Ö ve sonrası başlangıç yıllarında güreşler kuvvet tanrısı "Kisnna" adına yapılıyordu. Türk asıllı Kıpçaklı esir Al Melik-Al Zahir özgürlüğüne kavuştuktan sonrası güreşlerdeki başarısı sonucu Suriye ve Mısır'ı kapsayan Memlüki Türk devleti kralı seçilmiştir. Aynı yörenin diğer Türk devleti imparatoru Gılgamış da, gaddar İnkudu ile ölümüne yaptığı güreş sonrası imparator seçilmişti. Trakyalı köylü çocuğu Maxviman ile hudutları Anadolu'nun güneyine kadar uzanmış olan Trakya da kurulu Sabar devletinin hakanı BugArıg kadındı. Atina, Isparta ve Roma imparatorları kendisinden güreş dersleri alıyorlardı (16).

Selçuklular, Orta Asya Türk kültürünü Fars kültürü ve İslami kurallarla sentezliyerek yeni bir Selçuklu kültürü yaratmışlardı. Güreş de bu kültür etkileşiminden etkilendi. Güreş yapılırken uygulanan eski Şamanizm kuralları terk edilerek Farşlıların Zor hane'lerinde uyguladıkları kurallara yakın kurallar yapmaya başlamış, güreş tekkeleri açılmış ve güreşçiye 'pehlivan' güreşe de 'Küşti' denilerek saray kuruluşuna alınmıştı. Bu kuralların başında kispet giyinmek, dua okumak, Hz. Muhammed'in (s.a.v) ve Hz. Ali'nin adını anmak geliyordu (17).

Türkler ve daha birçok millet tarafından yapılan güreş Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra milli spor olarak devam etmiştir. Hz. Ali'nin kahramanlıklarını anlatan menkıbelerde cenkler sırasında yapılan güreşlerden söz edilmiştir. Hz. Hamza ise günümüzde yapılmakta olan Karakucak ve Yağlı güreşlerin dualarında güreşçilerin piri olarak anılmaktadır. Bugün yağlı güreşçilerimizin giydiği kispeti, İskit Türklerine ait kemikten avadanlık üzerine işlenen güreşçi resimlerinde görülmektedir. Osmanlı padişahlarından Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'da ve Edirne'de güreş tekkeleri yaptırdığı bilinmektedir. Sultan Abdülaziz'in Dördüncü Murat'ın saltanat devrinde Kırkpınar güreşlerinde başarı gösteren pehlivanlar saraya alınıp güreş çalışmaları sürdürülmüştür (18).

Osmanlı sultanlarından 1. Murat Edirne'yi zapt edince pehlivanlar tekkesi açtırmıştır. Fatih Sultan Mehmet'e İstanbul'u alınca bir pehlivan tekkesi kurdurmuştur. En meşhur ve büyük güreş tekkesi İstanbul'da Zeyrek yokuşunda olan idi. Diğer bir tekke ise İstanbul'da Fatih Sultan Mehmet zamanında Unkapı yolu üzerinde kalan "Pehlivan Suca Tekkesi " adını taşıdığı bilinmektedir. Osmanlı döneminde güreş tekkeleri bu sporun temel teşkilatlanma birimi olmuştur (12).

Osmanlı Türklerinde güreş iki sitede yapılırdı. Anadolu'da "karakucak" ,Rumeli'de "yağlı güreş"... Türklerin karakucak güreşi Avrupalıların serbest güreşi ile benzerdir. Karakucak güreşi, Mançurya, Yakut Türkleri, Moğolistan, Doğu ve Batı Türkistan, Kafkasya, Anadolu, Kırım ve Kazak Türkleri tarafından yüzyıllar boyu yapıla gelmiştir. Yağlı güreş ise Rumeli denilen Trakya ve Balkanlardan yayıldığı bilinmektedir. Yunanlılar tarafından eski olimpiyat oyunlarında güreşçilerin zeytinyağı ile yağlanarak yaptıkları güreştir. Türkler tarafından benimsenmiş ve sevilerek yapılmış ve yayılmıştır (19).

Türk sporu, 19. Yüzyılın ikinci yarısından, Atatürk'e gelene kadar sarayın ilgisizliği yanında; toplumun diğer yargılarının değişmesiyle de eski itibarını görememiştir. Osmanlı devletinden 1899 tarihinden itibaren kendilerine ilgisizlik nedeniyle ülkelerinden kopan Türk sporcuları, özellikle güreş dalında Avrupa'da büyük başarılar kazanarak, Türk sporunu temsil etmişler ve şereflendirmişlerdir. Bu devirde Koca Yusuf (Greko-Romen dalında), Filiz Nurullah, Filibeli Kara Osman, Kurtdereli, Adalı Halil unutulmaz güreş müsabakaları çıkarmışlardır (20).

Büyük önder Atatürk Ata sporumuz güreşi de çok severdi. Cumhurbaşkanlığı döneminde Kastamonulu bir işçiyle güreş dutmuştur. Bir güreş müsabakasında heyecanını zapt edemeyerek Türk güreşçisinin lehine adeta amigoluk yapmıştır. Güreş tekniğinden çok iyi anlardı. Çoban Mehmet ile Büyük Mustafa'nın (Çakmak) güreşlerinde hakemlik yapar, tarafların hata ve noksanlarını belirleyerek kendilerini ikaz ederdi. Atatürk beş yüz kişiden fazla bünyesinde eleman bulunduran devlet kitlerinde güreş kulübü bulundurma zorunluluğu yasası çıkarılmıştır (21).

Atatürk başarılı sporcuları himaye ederdi. Bu himayeyi bizzat kendi gelirinden karşılardı. Buna en güzel örnek Kurtdereli Mehmet pehlivanın 'Ben güreşirken bütün Türk milletini arkamda hisseder ve onun şerefini korumak için her şeyi yapardım.' Sözüünü duyunca çok duygulandı ve ona mektup yazarak 1000 TL verilmesini istedi ve İş bankası umum müdürlüğüne şu yazıyı gönderdi; "Kurtdereli Mehmet pehlivana 1000 TL veriniz. Bu para, birinci kanun aylığımdan faiziyle kesilecektir." Mustafa Kemal ATATÜRK (22).

Türklerde pehlivanlık, güç, yüreklilik, mertlik ve centilmenlik, güçlü bir yapı gibi nitelikler taşıdığından, toplum bu kişilere çok değer vermiştir. Güçlü olanlar ağır olurlar ki, kimseye boyun eğmezler ve küçük işlere tenezzül etmezler. Asker ocağında komutanın, adını bilmediği bir askeri "pehlivan" diye çağırması, şimdilerde unutulmaya başlanan bir gelenektir. Pehlivan sanını alan bir kişi, bunu hayatı boyunca taşırdı (23).

Ülkemizde geleneksel güreşin en önemli bir organizasyonu olan "Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri" diğer yandan 657. Yılına dayanan tarihiyle de bugün için bu branşın en uzun süredir süreklilik arz eden organizasyonu niteliği taşımaktadır. Ülkemizde ata sporu olarak bilinen ve olimpiyatlardan sonra en eski spor branşı olarak

“yağlı güreş” yurt içinde ve son zamanlarda da yurt dışında yoğun bir ilgi ile gözlemlenmekte ve takip edilmektedir.

2.2. Türklerde Yapılan Folklorik Güreşler

Güreş, gerek eski, gerekse modern Türk toplumlarının hepsinde çok sevilen ve yaygın olarak uygulanan spor branşların başında gelmektedir. Tarihi süreç içerisinde ortaya çıkan, yağlı, aba, şalvar, kemer ve karakucak güreşleri gibi farklı güreş çeşitleri, Türkiye’de günümüze kadar yaşatıldı.

Bugün Anadolu’nun çeşitli yörelerinde, Orta Asya menşeli oldukları bilinen çeşitli güreş türlerine rastlanır. Bu güreş türleri arasında; Kahramanmaraş ve çevresinde görülen “Şalvar Güreşi”, Gaziantep ve Hatay yörelerindeki “Aba Güreşi” ve Anadolu’nun hemen her yerinde rastlanan “Karakucak” bulunmaktadır. “Yağlı Güreş” ise Orta Asya menşeli olmaktan uzaktır. Türk boyları zeytini ve zeytinyağını ancak Akdeniz ve Ege kıyılarına geldikten sonra görüp tanımışlardır ve karakucak güreşini zeytinyağı ile yağlanmış vücutlara tatbik edip “Yağlı güreşi” ortaya çıkarmışlardır (24).

2.2.1. Yağlı Güreş

Yağlı güreşte pehlivanlar vücutlarını zeytinyağı ile yağlar. Bu güreşte vücut kayganlaştığından dutmak çok güç ve maharet ister. Yağlı güreş kuvvete olduğu kadar dengeye dayanır ve güreşçiler kendi aralarında sınıflandırılır. Yağlı güreşte sınıflandırma cüsseye ve ağırlığa göre değil, ustalığa dayanır. Ufak cüsseli bir pehlivan ustalığı el verirse başta 120 kilonun üstünde bir pehlivanla dahi güreş tutar (25).

Edirne’de 654 yıldan bu yana süregelen ve olan yağlı güreş, bir denge güreşidir. Bu tür kapışmalar, Rumeli Türklerince Ege çevresi ile Anadolu’ya yayılmış, halk tarafından benimsenmiştir. Antalya Elmalıda yıllardan beri süregelen ve olan Yağlı güreş Edirne Sarayı’ndeki kapışmalardan 10 yıl daha köklü geçmişe sahiptir (15).

Yunanlıların Jimnosyumlarda yağlanarak kumda güreş yaptıkları, sonradan vücutlarına yapışan bu yağ ve kumu kazıdıkları bilinmektedir. Alaturka dediğimiz yağlı güreş Türklere özel bir güreş türüdür. Yağlı güreşler düğünlerde önemli günlerde yapılır. Güreşçilerin güreştikleri bölümlere boy denir. Boylar tozkoparan, teşvik, deste küçük boy, deste orta boy, deste büyük boy, küçük orta küçük boy, küçük orta büyük boy, büyük orta küçük boy, büyük orta büyük boy, baş altı ve baştır. Yağlı güreşlerde dualar ve güreşçilerin tanıtımını yapan Cazgırlar vardır. Yağlı güreşlerde yenik olma

durumu Şu Őekillerde olmaktadır: İki dirseğin yere değmesi, sırt üstü gelme, pes etme, ayakların yerden kesilerek üç adım yürüme, kısıbetin yırtılma veya çıkması, başın üzerinden dikerek takla attırıp aşırmaq. Yağlı güreşlerde rakibe zarar verecek oyunlar yasaktır (26).

Anadolu ve Rumeli'yi yurt dutan Osmanlılarca geliştirilmiş olan yağlı güreş Cumhuriyet döneminde de korunması gereken bir gelenek olarak görüldü ve desteklendi. Bir sporu geleneksel kılan o sporun milli kültür unsuru olarak içinde barındırdığı töresel-törenselsel uygulamalardır. Bu anlamda yağlı güreş yağ, cazgır, dua, selamlama, kısıbet peşrev, müzik, ağalık kurumu, Kırkpınar geleneği gibi kavramlarıyla o güreşçilerin güreş ağasının, davul ve zurnacıların, hakemlerin ve yağcıların geleneksel kıyafetleriyle başlı başına ve orijinal bir kültürel donanıma sahiptir (11).

Yağlı güreşte yağlanmanın da kendine göre bir usulü vardır. Güreş meydanının uygun bir yerinde içleri zeytinyağı ve su doldurulmuş kazanlar konur, pehlivanlar bu kazanların yanında yağlanırlar. Yağlanırken önce sağ elle sol omuza, göğse, sol kol ve kispete yağ sürülür. Sonra sol elle sağ omuza, göğse ve sağ kolla kispete yağ sürülür. Pehlivanlar daha sonra birbirlerinin sırtlarını yağlarlar. Yağlanma işi tamam olduktan sonra pehlivanlar güreşe hazır duruma gelirler. Ayrıca meydanda ellerinde ibrikleriyle yağ ibrikçisi ve su ibrikçisi görevlileri de dolaşır. Bu arada bezciler de meydanda yerlerini alırlar. Bezciler sahada pehlivanların gözlerini yağdan temizleme görevini üstlenirler (24).

Yağ güreşinde vücudun terbiyesi için hususi jimnastik ve idman hareketleri yoktur. Yağ güreşinin idmanı yağlanarak güreşmekten ibarettir. İdmanlar başlangıçta yarım saat gibi kısa bir müddet ile başlayarak güreşçilerin nefes ve idmanları artıkça idman müddeti artırılarak bir, bir buçuk saate kadar çıkarılır. İdmanlar haftada iki veya üç defa tekrar edilir. Müsabakalar başlayınca idmanları tamamı ile bırakmaq lazımdır. Zira fazla idmanın vücut üzerinde fayda yerine zararı vardır. Fazla idman yaparak vücudunu yormuş bir pehlivan idmansız bir güreşçiden daha bozuk durumdadır. Yağlı güreşçileri sıcak hamama girmezler. Girseler bile ılık veya soğuk suyla yıkanarak çıkarlar. Hasıl olan kanaate göre sıcak hamam idmanı kaçırılmaktadır. Onun için yağlı güreşçileri sıcak su yerine soğuk su ile yıkanmayı tercih ederler (27). Yağlı güreşe başlamadan önce pehlivanlar birbirleriyle ısınmaq ve müsabakanın centilmence geçmesi için peşrev çekerler(yaparlar).

2.2.2. Karakucak Güreşleri

Düğünlerimizin ve bayramlarımızın vazgeçilmez törenlerinden olan karakucak güreşte, davul zurna devamlı güreş boyunca çalar. Karakucak güreşte pehlivanlar, keçi kılından veya çadır bezinden ve genelde siyah ve yeşil renkte olan ‘pırpıt’ giyilir. Karakucak güreşte pehlivanlar yaşlarına, güçlerine, kilolarına ve ustalıklarına göre kilo ve boylara ayrılır. Yalnız karakucakta deste boyu yoktur. Onun yerine ayak boyu vardır. Diğer boylar hemen hemen yörelere göre değişmekle beraber yağlı güreşle aynıdır. Karakucak güreşte yeniş göbeğin güneş görmesidir. Karakucak, yağlı güreşden daha hızlı ve tempolu olduğundan güreşçileri kısa sürede yormaktadır. Karakucağın kendine has oyunları ve isimleri vardır. Bu oyunlardan bazıları şunlardır: Askıya alma, Budama, Topuktan budama, Dizden budama, Boyunduruk/Karazelve, Bohçalama, Çangal, Çapraz, Tek çapraz, Çift çapraz, Arkadan çapraz, Çelme, Çırpma, Çivi yukarı, Dalma, Tek dalma, Çift dalma, Dana bağı, Dere yuları, Gıcırı bükme, Göğüs çaprazı, Kapma, Tekten kapma, Paça kapma, Kapan (Kle), Tek kapan (Tek kle), Çift kapan (Çift kle) , Katır yuları, Kavak dikmek, Kazık, İç kazık, Dış kazık, Kaz kanadı, Yerde kaz kanadı, Kelepçe, Kemane/Yaya alma, Kepçe, Ters kepçe, Yan kepçe, Kılçık, Yan kılçık, Kol kapma, Omuzdan kol kapma, Köpek kuyruğu, Köstek, Çoban kösteği, Kurt kapanı, Künde, Ayak kundesı, Bel kundesı, Diz kundesı, Oturak kundesı, Kütük yuvarlaması, Paça kapma, Paça kasnak, Ters paça, Sarmak, Yarım/tek sarma, Bütün/Çift sarma, Ters sarma, Tartma, Tırpan, İç tırpan, Dış Tırpan, Tilki kuyruğu, Yan baş (23).

Türk güreş sporunun klasik sitili olan karşılaşma ve rakibini tuşla yenme esasına dayanır. Güreşçiler genellikle bir çayırda veya harman yerinde tutuşurlar. Oyunları genellikle serttir. Sıklet ayarlaması 55, 60, 66, 74, 80, 84, 96 ve ağır sıklet olarak belirlenmiştir. Fakat güreş federasyonu mindere güreşçi kazandırmak açısından, bu sıkletleri minder güreşi gibi sıkletlere ayarlayarak zaman sınırı koymuştur. Bu nedenle de karakucak güreşi, minder güreşi ile yakın ilişki içerisinde bırakılarak, mindere güreşinin yatkınlığının olmasını sağlamaktır. Birçok eski şampiyonlarımız hep karakucaktan yetişmiştir (28).

Türklerin karakucak dedikleri güreşe Avrupalılar serbest güreş adını vermektedirler. Amerikalılar serbest güreşe ‘Cath Can’ derler ki, karakucakın tam karşılığıdır. Rumeli Türkleri karakucak güreşe ‘Harman’ güreşi derlerdi. Yalnız Türklerin yaptığı karakucak güreşinde ‘pon’ denilen köprü yoktur. Serbest güreşte

olduğu gibi pehlivanlar karakucak güreşlerde yn giymeyip yerine kıl keçeden örülmüş kispetler giyerler (29).

Çok uzun zamandan beri (on asır olduğu belirtilir) temel kurallarında pek değişiklik olmadan Türkiye'nin pek çok yöresinde yaygınlığı devam etmektedir. Düz bir alanda imen veya toprak zeminde, çayırlarda ve harman yerlerinde, vücudun üst kısmına (göbekten yukarı) herhangi bir elbise giyilmeden (ıplak) günümüzde yapılan geleneksel greşlerdendir. Temel nitelikleriyle yağlı güreşe benzemekle beraber vücuda yağ sürülmeden yapılmaktadır. Günümüzde mahalli organizasyonlarda kısa pantolonla da bu güreşler yapılabilmektedir (30).

Kendi kültürümüzden doğmuş ve yüzlerce yıllık mazisi ile günümüze kadar gelmiş olan Karakucak güreşi, Anadolu'muz da gerçek bir temaşa sporudur. Bu güreşin yaşaması milli kültürümüzün ve geleneksel sporlarımızın varlığını sürdürmesi bakımından çok önemlidir. Bugün Anadolu'nun birçok yöresinde yapılan Karakucak güreşleri geleneksel sporlarımızın devamını sağlamakta, aynı zamanda minder greşimize de kaynak teşkil etmektedir (30).

Gerek iklim, gerekse yöresel özelliklerin etkisi ile kültür değişiminin olacağı doğaldır. Bu değişim giyim kuşam, oyun, müzikte olduğu gibi güreşte de kendini göstermiş, güreşin çeşitlilik kazanmasına neden olmuştur. Örneğin; Gaziantep ve Hatay çevresinde genelde obanlar arasında oynanan "At Güreşi", Rumeli Türkleri tarafından oynanan ve yayılan "Kırkpınar ile Yağlı Güreşler", Tokat, Amasya, Çorum, Sivas yörelerinde Karakucak ve Kahramanmaraş yöresinde Karakucağın bir çeşidi olan Moğol güreşine çok benzeyen ve geniş bir şalvar giyilerek oynanan "Şalvar Güreşi" bu çeşitliliğe örnektir. Kahramanmaraş ve çevresinde yüzyıllardır oynanan Rumeli Türklerinin "Harman Güreşi" dedikleri Türklere zg Karakucak güreşinin serbest ve greko-romen güreşe benzemesi Türk güreşçilerin bu dallarda zorlanmadan şampiyon olmalarında etkili olmuştur. Karakucak güreşleri en çok düğünlerde yapılır, greşsiz, çalgısız düğün, düğün sayılmazdı. Güreş gelin babasının evinden alınıp kocasının evine getirildikten sonra başlar ve düğünü yapan zengin ise Perşembe günü başlayan düğün ve güreş, Cuma gnde devam ederdi (31).

Güreş Federasyonuna bağlı olarak organize edilen Karakucak ve Yağlı güreşler yapılmaktadır. Bunlardan Karakucak güreşleri eskisi kadar çok yoğun yapılmamakla birlikte; önceden serbest güreşin bölgesel kapasitesi ve başarı grafiği ile paralel bir seyir

izlediği anlaşılmaktadır. Bu durum Karakucak güreşlerinin öneme alınmasını gerektirmiştir (31).

2.2.3. Şalvar Güreşleri

Adını giyilen geniş sortdan alan Türk milletinin örf ve adetlerine ait değerler taşıyan, folklorik kültürel ve milli giysili bir güreş türüdür. Karakucak güreşin bir türü olan şalvar (don) güreşinde sağlam şalvar giyer, üstleri ve ayakları çıplak olarak güreş tutuşurlar. Anadolu'da Kahramanmaraş ve yörelerinde (Elbistan, Afşin, Göksun) geleneksel olarak yapılan ve “çangal” ya da “çengel” olarak da bilinen şalvar güreşlerinin geçmişi çok eskilere dayanmaktadır. Güreş kuralları karakucağa benzemekle birlikte farklılıkları da vardır. Çengel güreşinde giyilen şalvar, kispetten ayrı geniş ve sağlam ağızlıdır. Adana, Osmaniye illeri ve civarında yüzyılımızın ilk yarısına kadar düğünlerde şalvar güreşi yapılmış, ancak son yıllarda yerini karakucak (pırpıt) güreşini bırakmıştır. Eski Türklerde ve günümüzde Anadolu insanımız ata sporumuz güreş ile doyasıya, hatta çeşitli şekil ve kıyafetlerde uğraşmış, onunla özdeşleşmişlerdir. Bunlardan bazıları yurt sathında kaybolup, mahalli normlara hapsolmuş (aba, şalvar güreşleri gibi) ancak yaşamını sürdürmektedirler. Bu bağlamda, Türk yurtlarında çok sevilip yapıla geldiği anlaşılan şalvar güreşlerimizin şimdilerde hayatiyetini sürdürebilme savaşında olduğu da gerçektir (1).

Şalvar güreşi, ülkemiz de Kahramanmaraş'ın ilçe ve köylerinde yapılmaktadır. Şalvar güreşi, çok eski çağlarda Türkmen boylarında yapılan bir güreş türüdür. Önceleri pırpıt ve kispet uzunluğundaki şalvarlarla yapılan bu güreşler, şimdi geleneklerin yavaş yavaş kaybolması sonucu kısa şalvarla yapılmaktadır. Şalvar güreşinde bütün oyunlar ayakta yapılır. Göbek veya dizler yere değince güreş yeniden ayakta başlar. Yeni yağlı ve karakucak güreşte olduğu gibi, göbeğin gökyüzünü görmesidir. Rakibini yenen pehlivan, yenilen pehlivanın taraftarlarından en az iki kişiyle güreş yapmadan şalvarı çıkartmaz. Şalvar güreşleri davul zurna eşliğinde yapılmaktadır. Yine Kahramanmaraş yöresinde şalvarla yapılan “Bayrak Güreşi” adı verilen güreşler yapılmaktadır. İsviçre'de dağ köylerinde bu güreşlerin hemen hemen aynısı olan “Pantolon Güreşleri” yapılmaktadır. Karakucak türde yapılan bu güreşlerin, Atilla'nın ordusundaki askerlerin bu bölgelere yerleşmesiyle taşındığı ve Avar Türklerinin yüksek dağlarda kalan boylarının, bu çeşit güreşi Avrupa'ya taşıdığı tahmin edilmektedir (23).

Şalvar güreşlerinin organizasyonu Geleneksel Spor Dalları Federasyonu tarafında yapılırken özel günlerde yerel yönetimler veya toplumca saygınlığı ve itibarı olan bazı kişilerin organizesi ve belirtilen federasyonun desteği ile yapılabilmektedir. Kahramanmaraş ilinde şalvar güreşlerinin yapılması için düzenlenmiş, etrafı tribünle çevrili çimlendirilmiş özel bir saha bulunmaktadır. Bu sahada bazı organizasyonlar yapılmakta olup, buranın dışında organize edilen faaliyetler farklı yerleşim yerlerinde toprak ve yeşillendirilmiş düz bir zeminde yapılmaktadır (30).

Kısa şalvar adından da anlaşılacağı gibi keçi yününden yapılır. Şalvarın ağız kısmına kösele deri dikilir. Bağı is kalın örme ipten yapılır. Kısa şalvar diz üstünde baldırın orta yerine gelecek uzunlukta dizayn edilir. Kahramanmaraş yöresinde yapılan tüm güreşlerde bu tür şalvar kullanıla gelmiştir (32).

2.2.4. Sin Sin Güreşleri

Sinsin Güreşleri gece ateş etrafında tek hamleli olarak yapılır. Yere düşen mağlup sayılır. Kalkıp tekrar çökemez. Önce meydana çıkan sahayı terk ederken, fosforlu şekilde dolanıp er dileylene, taraflardan biri hemen fırlar. Sinsin güreşleri genellikle son günkü meydan güreşlerinden önce düğünlerde uygulanır (1).

2.2.5. Aba Güreşleri

Aba güreşleri Hatay ve Gaziantep yöresinde oldukça yaygındır. Gaziantep'te yapılan aba güreşine "Aşırtmalı Aba Güreşi" denmektedir. Aba güreşi adını pehlivanların giydiği abadan almaktadır. Aba güreşinin yapıldığı saha çim veya toprak olabilir. Bu güreş alanına Hatay aba güreşinde "mersah", Gaziantep aba güreşinde "çukur" denilmektedir. Aşırtmalı aba güreşinde boy, sıklet festival ve şenlikler dikkate alındığında kilo ve yaşa göre yapılmaktadır. Aşırtmalı aba güreşinin ayaktaki ve yerdeki süresi daha önceden hava şartlarına ve güreşe iştirak edenlerin çokluğuna göre belirlenir. Ayaktaki süre yedi yerdeki süre iki dakikadır. Aşırtmalı aba güreşi diğer güreşlerden çok farklı olduğu için çok çabuk sonuca varılabiliyor. Bu yüzden süre konusu masa hakemlerinin kararına bağlıdır. Aba güreşi, o yörenin en yaşlı ve tecrübeli pehlivanlarından seçilen hakem/çarkacı/çarkçı tarafından yönetilir. Güreşin yapıldığı çukurda pehlivanların bir süre gezinmelerine "dolanma" denir. Taraflarca meydana çıkarılan pehlivan, kendisine rakip bulmak için çukurda dolanır. Bu pehlivanın karşısına rakip bulunursa hemen soyundurulur ve aba giydirilerek meydana çıkarılır. Eğer dolanan güreşçi ve rakibi uygun görürse güreş hemen başlar. Güreşten önce

pehlivanların mersaha/çukura çıkararak güreş yapar gibi birbirlerini sınyarak ısınmalarına makaban/kaldırmaç denilmektedir. Mersahta mücadele eden güreşçiler beş veya yedi dakika içerisinde birbirlerine üstünlük sağlayamazlarsa, güreşçiler “yaralı kalır”. Yaralı kalan güreşçiler o grubun sonunda bir kez daha güreşirler. Bu güreşte de yenilemedikleri takdirde eş değiştirerek güreşirler. Bütün rakiplerini yenen güreşçi o günkü güreşin galibi olur. Birinci olur ve buna “mersah aldı” denir (23).

Aba: Yakasız kaban uzunluğunda kolu pazı hizasında, yarım kollu kalın kumaştan veya keçe kılından örülerek yapılır. Geleneklere göre aba köy halkının ortak malı sayılır. Güreşin icra edildiği köylerde en az her köyün 2-3 abası vardır. Güreş yapacak pehlivan abayı giydikten sonra beline kuşak bağlar. Aba güreşlerinde yenileme süresi genellikle 7 dakikadır. Güreş yerde pek sürmez. Folklorik güreş türünden olan aba güreşlerinde çalgı olarak güreşlere davul zurna eşlik eder. Düzenlenme ve organize tarzına göre güreşlerde davul sayısı 6-7 olurken, zurna sayısı ise ikidir. Birisi güreşin havasını çalarken diğer zurna ise ritim saz görevi görür (32).

Eskilerin, fıstıkçılar, pekmezçiler diye ayrılarak, bayramlarda ve özel günlerde güreşler vardır. Böylesi organizelerde meydanın iki başında pehlivanlar soyunmuş seyircisinin arasında hazır, kendisine gelecek işareti bekler. Şimdilerde aba güreşine gelen seyirciler, güreş alanı etrafında köy köy ya da iki ayrı yöre olarak düzen alırlar. Her köy ya da yöre kendi güreşçilerinin isim listesini hakem (masa hakemlerine) heyetine gönderirken, hakem heyeti bu güreşçileri ayrı sıralar halinde yazarlar. Kırsal bölgelerde, Yayladağı, Oğuzeli gibi yerlerdeki geleneksel kurallar ile güreşilecekse taraflardan numara sıralarına göre birer ikişer çift mersaha çağırılırlar. Mersah sözcüğünün yerine Gaziantep yörelerinde çukur dendiğini de biliyoruz. Mersah alanlarına hakem ve yiğit başlarından başka kimse sokulmaz. Geleneklere göre de bu yasağı ihlal etmek ayıplanır. Eşlerini yenenler gelir heyete isimlerini işaretletirler, yenilenler ise elenmişlerdir, giyinip seyircinin arasına karışırlar (1).

Güreşler eski usulde olduğu gibi tek boy ve çukur kapatma usulü ise bir tarafın pehlivanları bitinceye kadar devam eder. Eğer boy boy ve karışık kura usulü ile yapılmakta ise alt boyların ilk üç dereceleri belirlenip en son başpehlivanlık güreşlerine geçilir. Meydan alma usulü yapılan güreşlerde çukurda dolanan güreşçi yenilinceye kadar çıkmayabilir. Bu durum kendisine ve obasının isteğine de bağlıdır. Günümüzde daha çok boylara (alt-orta-baş) ayrılarak uygulanan ab güreşlerine kilo sistemi de getirilmiştir. Ayrıca yıldızlar, gençler ve büyükler kategorileri de belirlenmiş olup,

bunların süreleri dahi belirlenmiştir. Daha eskilerde yaş ve kilo durumları gündeme gelmez, kimse de bu konuya rağbet etmezdi. Son yıllarda bu kural az görünmektedir. Bu konuda Geleneksel Türk Sporları Federasyonu'nun yönetmelikleri esas alınmaktadır (1).

2.2.6. Kuşak Güreşleri

Kırım lehçesinde “küreş” diye bilinen bu güreş çeşidi hıdırellezde ve “tepreş” denilen festival ve düğünlerde yapılmaktadır. Romanya ve Türkiye'deki Kırım Türkleri arasında çok yaygın bir eğlence töreninin adı olan Tepreş törenlerinde Kırım Türk geleneklerine göre yapılan güreşler diğer geleneksel güreş çeşitleri gibi davul zurna eşliğinde yumuşak zemin veya çimenli düz zeminde eğlenme amaçlı yapılmaktadır. Yaş ve ağırlıklarına göre üç boya ayrılan güreşçiler, bele sarılan iki metre uzunluğundaki 40 cm eninde kuşaklardan dutarak rakibin iki omzunu yere getirmesi, köprüye düşmesi, için mücadele ederler (32).

Kuşak güreşi Sümerlerde de görülmektedir. Sümerlerin Türkmenistan tarafından gelen Türkler olduğu bilgisinin netlik kazanması, kuşak güreşinin Orta Asya'dan yayıldığını bize göstermektedir. Anadolu'ya kuşak güreşini getiren Kırım Türkleri, bu güreşi Türkmenistan tarafından Kırım'a göç ederken getirdikleri söylenebilir (30).

Kuşak Güreşinde güreşin yapıldığı bölgeye “azbar” denir. Bu alan köy meydanı, harman yeri, çim alan olabilir. Spor salonlarında ise judo veya güreş minderlerinde yapılabilir. Yapılan alanın güreşçilerin sakatlanmasını engelleyecek ve hareketleri rahat yapacakları şekilde çim alan veya yumuşak zemin olmalıdır. Sporcunun sakatlanmasını önlemek için sahanın temizlenmesi, tümsek ve çukurların olmamasına dikkat edilir. Alanın miktarı her çift güreşçi için en az 12 metre çapında yuvarlak alan olması gerekmektedir. Kalabalık güreşlerde ise alan aynı anda kırk beş çift güreşçinin güreşeceği büyüklükte olmalıdır (32)

2.2.7. Kar Güreşleri

Karda güreş ayakkabısı ve karakucak kışpeti giyilerek, üstleri çıplak kar üstünde kilo eşleşmesine göre yapılan güreşe verilen addır. Artvin, Ordu, Kars yöresinin özellikle yüksek rakımlı köylerinde geleneksel olarak yapılmaktadır. İlk güreşler Artvin'in kurtuluş günü olan 7 Mart günü şenliklerinde yapılmıştır. Güreşin yapıldığı tarihlerin çok çamurlu günlere gelmesinden olumsuz etkilenen güreşler sonradan karlı günlerin olduğu tarihlere kaydırılmıştır. Yenişme yere düşen güreşçinin tehlikeli durum

denen köprüye gelmesiyle gerçekleşmektedir. Köyler arasından davet usulü yapılan güreş, köyler arasında en kıymetli güreşçilerin (köylerinde ilk üç dereceye giren) güreş alanına gelmesiyle yapılır sadece sportif bir karşılaşma yapılmaz, bu faaliyetin yanında köylerarası sosyal bir etkileşim de yapılmış olur (33).

2.3. Dutluk Güreşi

Araştırma konumuz Dutluk Güreşi olduğundan bulgular ve tartışmada geniş bir şekilde yer verilmiş olsa da genel bir tanımlama yapacak olursak sadece Malatya bağ köylerinde yaygın olarak düğünlerden önce yapılan 1 ile 3 gün süren ve dut ağaçlarının altında yapılan geleneksel güreştir. Güreşin yapılacağı davet ve davulların çalınmasıyla yapılır. Güreş pehlivanların erişecekleri meydana toplanmaları ile sabah başlarmış. Üstleri çıplak altlarda güreşecekleri kıldan örülerek yapılan veya kalın kumaştan dikilen ve kısa pantolon özelliği taşıyan don veya pırpıtla boy ayırımına girerlermiş. Boy ayırımını meydancılar yapar ve teker teker meydana güreştirirlermiş. Boy ayırımında tek boy usulüne göre ilk en küçük çiftten başlayarak müsabakalar yapılırdı (K.E.65). Güreşe çıkmadan güreşçiler meydancı tarafından seyircilere tanıtımı gür bir sesle yapılır sonra da çırpınma denilen şimdiki peşreve benzer bir halkı selamlama yapar sonra tokalaşarak güreşe başlarlarmış. Dutluk güreşleri zamana bağlı olmadan yapılır, teknikleri yaparken dondan tutulur, köprüye ilk gelen yenilirmiş (Y.E.76).

Dutluk güreşlerinde son müsabakayı kazanan pehlivan baş pehlivan olarak meydana ayrılırmış. Her galip gelen yenilene kadar meydana ayrılmaz peş peşe rakipleriyle kapışmış. Galip gelen ama sonra yenilen pehlivana meydancı veya düğün sahibi tarafından mendil verilir, bu mendille de seyirciler arasından bahşişini almış (G.E.73).

Güreşçiler müsabakaya üstlerinde giysi olmadan yöresel dille don denen kısa pantolon veya pırpıt giyerek güreşirlermiş. Güreşte galip olanı meydancı sporcunun elini kaldırarak ilan edermiş. Meydancılar ise daha önceden güreşmiş ve herkes tarafından güvenilen insanlardan seçilmiş. Meydancıların belli bir kıyafeti olmamakla beraber sahanın eşleştirmeden güreşe kadar sahanın en yetkili kişisidir. Meydancılar sadece pehlivanlara müdahale etmez sahadaki davulcular ve seyircilere de müdahale edebilirdi (Y.E.80).

Dutluk güręşlerinde Malatya yöresine has bazı teknikler uygulanırdı bunlar;

-Banazı Yanı

-Çiftleme

-Tekleme

-Firdöndü

-Teyyare

Banazı Yanı;

I.

II.

III.

Şekil 1. Banazı Yanı

Malatya dutluk güręşinin bu tekniği konak beldesi pehlivanlarının yaptığı Şimdiki güręşlerde yanbaç denen oyuna yakın rakibi yenici bir tekniktir. Günümüzde çipeye benzeyen bu oyun, rakibin kollarından tutarak kalça yardımıyla rakibi belimizden atma tekniğidir.

Çiftleme;

I.

II.

III.

IV.

Şekil 2. Çiftleme

Dutluk greşindeki bu teknik rakibin çift bacağına dalıp yine rakibin sırtının üstüne doğru atılan bir tekniktir. Şimdilerde ift dalma denen bu teknik yapılması zor oyunlarda biridir.

Tekleme;

1.

II.

III

Şekil 3. Tekleme

Dutluk güreşinde rakibin tek bacağını yakalayıp yere atma tekniğine denirmiş. Günümüzde tekdalma denen bu teknik serbest güreşin en temel tekniğidir.

Fırdöndü;

1.

II.

III.

Şekil 4. Fırdöndü

Dutluk güreşlerinde genellikle Yeşilyurt güreşçilerinin yerde rakibin boyun ve kolu alarak yaptığı çevirme tekniğine verilen isimdir. Günümüz kravatt oyununa denk gelen bu teknik Anadolu güreşinde yaygın olarak yapılan tekniklerdendir.

Şekil 5. Köprü

Rakibini yenmek için göbeğin güneşe dönmesi pozisyonu.

Teyyare;

Şekil 6. Teyyare

Günümüzde havada tersi bulma tekniğine denk gelen teyyare oyunu Yeşilyurt bölgesinin rakibi yenici oyunlarının başında gelir.

2.4. Dut Ağacı

Gerçek vatani Çin olup dutun uzunluğu 15 metre geçmeyip tatlı bir meyvesi vardır. Duttun meyvesinin yanında, dutun pekmezi, meyvesinin suyu, pestili, yaprağından ipek böceği yetiştiriciliği, ağacın gövdesinden çeşitli çalgılar yapılmaktadır. Dut ağacının Anadolu ya gelmesi İpekyolu ile olduğu söylenir. Genellikle sulak yerlerde fazla bakım istemeyen geniş, güçlü gövde ve dalları bulunan toprağı düz, çimenli ve yumuşak topraklı bir ağaçtır (34).

Dünyanın var oluşundan itibaren su, hava, toprak kadar önemli insanın merkezinde olan bir unsurda ağaçtır. Ağaç her şeyden önce yaradılışı, hayatı, canlılığı, zenginliği temsil eder. Türk ve Dünya kültüründe ağaca yüzyıllar içinde değişik pek çok rol verilmiştir.

Ağaçlar arasında kutsallık sunulanlardan biri de dut ağacıdır. Türkmenler, Tatarlar “dut“ Kırgızlar “tıt” diye söylenirmiş (34). Osmanlı Lugatında dut kelime olarak “maruf meyve” olarak tanımlanır. Evin ruhu olarak bilinen dut ağacı, evin huzurunun, geleceğinin ve bolluğun sembolüdür. Türk örf ve adet yapısında evin temeli atılmadan etrafına duygulu olarak isimlendirilen dut, nar, söğüt gibi ağaçlar dikilir (21). Dut ağacı özellikle Türk Halk çalgılarının en önemlisi kopuzun hammaddesini oluşturur. Dede Korkut Hikayeleri’nde kopuz için kutsallık atfedildiği önemli bir çalgı olarak görürüz (34).

Dut ağacı Malatya için çok önemli bir yere sahiptir. Malatya da ilk meyvecilik dut ağacının meyvesi ile yapılmıştır. İlk meyve ticareti Malatya da dut meyvesinden yapılan pestil, pekmez, kesmece gibi ürünlerle yapılmıştır (Y.E.84).

1900 yılların çok öncesinden 1970’lere kadar Malatya da şeker ihtiyacını evlerde dut pekmeziyle karşıladılar (G.E.88).

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden kültür analizi çalışması benimsenmiştir.

3.2. Araştırma Grubu

Araştırma grubunu Malatya ilinde zamanında dutluk güreşlerine katılmış yaşları 62-93 arasında değişen gönüllü 20 yaşlı erkek oluşturmaktadır. Bu kişilerin özellikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Grubunun Kişisel Özellikleri

Özellikler	Nitelikler	N	%
Yaşları	60-70 yaş	5 kişi	%25
	70-80 yaş	7 kişi	%35
	80-90 yaş	7 kişi	%35
	90-100 yaş	1 kişi	%5
Yaşadıkları Yer	Malatya-Arapgir	1 kişi	%5
	Malatya-Merkez	3 kişi	%15
	Malatya-Yeşilyurt	7 kişi	%35
	Malatya-Gündüzbey	5 kişi	%25
	Malatya-Konak	2 kişi	%10
	Malatya-Yakınca	2 kişi	%10
Hangi Yıllar Arası güreş yaptıkları	1920-1930 arası	2kişi	%10
	1931-1940 arası	9kişi	%45
	1941-1950 arası	4kişi	%20
	1951-1960 arası	3kişi	%15
Seyirci		2kişi	%10
Kaç defa Dutluk Güreşi yaptıkları veya izledikleri	1-5 defa	4	%20
	6-10 defa	8	%40
	11 defa ve üzeri	8	%40
	Toplam	20 kişi	%100

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen ‘‘yarı yapılandırılmış görüşme formu’’ kullanılmıştır. Ayrıca araştırma görüşme sırasında araştırma grubuna katılan kişilerin dutluk güreşi ile ilgili gösterdikleri yerlerin ve materyallerin fotoğrafları çekilmiştir.

3.4. Veri Çözümleme Teknikleri

Araştırmada görüşmeler sonucu elde edilen bilgiler kayıt altına alınmış ve yazılı dökümanlara çevrilmiştir. Bu verilere içerik analizi ve betimsel analiz yapılmıştır. İçerik analizi sonucunda elde edilen kodlamalar bir araya getirilerek ana temalar altında toplanmıştır. Betimsel analizlerde araştırma grubundaki kişilerin ifadelerinde E60 Şeklinde kodlar verilerek belirtilmişlerdir. E= erkek ve 60=yaşlarını göstermektedir.

3.5. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırma için İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan etik kurul onayı (Ek-10) alınmıştır. Araştırmaya katılan bireylerden gönüllü onay formu alınmıştır.

4. BULGULAR

Araştırma verilerine yapılan içerik analizi sonucunda dutluk güreşi ile ilgili olarak aşağıdaki temalar oluşmuştur.

- Dutluk Güreşim Tarihsel Gelişimi
- Dutluk Güreşinin Yapılma Amacı
- Dutluk Güreşinin Yapıldığı Yerler
- Dutluk Güreşinin Organizasyonu
- Dutluk Güreşin Teknikleri
- Dutluk Güreşinin Ödülleri
- Dutluk Güreşinin Sosyal Etkileri

4.1. Dutluk Güreşinin Tarihsel Gelişimi

Şekil 7. Dutluk Güreşlerinin Tarihsel Akışı

Düğün deyince güreş, güreş deyince düğün akla gelen kelimelermiş. Yapılan araştırmamızda hiçbir yazılı kaynağa ulaşılamayan Dutluk Güreşlerine sadece yaşayan son temsilcilerin yaşadıkları baba ve dedelerin anlattıkları hikayelerdir. Yapılan röportajlardan Dutluk Güreşlerinin 1800 yılları öncesinin de yapıldığı söylene de birinci şahıslar yardımıyla daha öncesi hikaye ve rivayetlerden öteye gidememiştir. Yanlış bu güreşlerin yaşananlardan toplumda çok önemli bir sosyal faaliyetin yüzlerce yıl öteye gitmediği anlamına gelmemeli. Şuan yaşayan en küçük temsilcisi 62 yaşında

olan bu ritüelin geçmişi biraz net olmasa da yöntem ve usulleri röportajlarla ortaya çıkmıştır.

Şekil 8. Malatya ili Yeşilyurt ilçesinde yapılan dutluk güreşleri İbrahim Pehlivanın arşivinden alınmıştır(1930-1935)

“Dedemden dedesinin de güreştiğini duydum, o zamanlar da bile dutlukların altlarında ve aynı usullerle yapılırmış”(Y.E.84). Sözünden dutluk güreşlerinin 1800 yılların başında da yapıldığı anlaşılan dutluk güreşleri *“Düğünsüz güreş asla olmazdı zengin olsun, fakir olsun her düğün öncesi güreş olurdu”*(B.E.81). Bağ köylerinin yoğun olduğu Malatya bölgesinde en önemli faaliyetmiş.

Malatya'nın bağ köyleri dediğimiz üzüm yetiştirilmesiyle ünlü bölgeleri olan Arapgir, Yeşilyurt, Gündüzbey, Konak (Banazı), Çilesiz (Samanlı), Yakınca (Kileyk) ilçe ve beldelerinde su kenarı ve geniş dut ağaçlarının altında yapılan folklorik güreşlerdir. *“Malatya da halk arasında güreş yapma sporuna erişmek terimi kullanılırdı”*(K.E.65). Ortaya çıkışı 1800'lü yılların çok öncesine dayanan ve hemen hemen her düğün ve özel günde güreşin yapılacağı bölgenin davet ettiği veya davet edilmeyip güreş alanına gelerek boy usulüyle yapılan (dış görünüşlerine göre yapılan eşleştirme) güreş çeşididir. *“Karakucakta kispet olarak adlandırdığımız kısa bir şorta benzeyen, halk arasında don veya şalvar da denen bir kıyafetle yapılıp yere tehlikeli (köprü) duruma ilk gelenin yenildiği bir spordur”*(Y.E.80).

“Her düğün yapacak ev köyün belli kimseleri olan halehat ve okuyucuları çağırır, bunlara çeşitli hediyeler vererek halehatçıları evlere, okuyucular mahalle ve meydanları dolaşarak nara atıp güreşin ve düğünün yapılacağını ilan ederlerdi”(Y.E.76). Bu çağrı güreşin ilk ilanı olurdu. İlanı yapan okuyucular erkek,

halehatcılar ise bayanlardan oluşurdu. Halehatcılar gidecekleri evleri düğün sahibinden davetlilere verilmek üzere çeşitli hediyeler verilirdi. *“Halehatçıya düğünün sahibi davetlilere verilmesi için oya, yazma, kumaş, mendil gibi hediyeler vererek bunları davet edilenlere ulaştırması görevi verilirdi. Daveti alan ev ise elçiye bahşiş verir buda davete katılacağı için işareti sayılırdı”*(G.E.63)..

“Düğüne 3 gün kala güreş başlar ama güreşten önce de davul çalınırdı muhtemel güreşçilerin olduğu yerlerde “ (M.E.86). Davulun çalınması güreşin ikinci ve son çağrısıdır ve kesin güreşin yapılacağı habercisidir.

“Davulcu Köroğlu’nu mahalle mahalle çalar uzaklarda olanlar bile rahat duyardı. Davulun sesini duyan bilirki yakın bir yerlerde güreş var, akşam ya da sabah güreş için toplanılacak.”(Y.E.80). Davulun sesi bir iletişim aracı olarak kullanılmış.

“Güreşlere katılacak pehlivanlar belirli ve düzenli bir hazırlık ve antrenman yapmazdı. Köyde işlerimiz çok yoğun olduğundan sadece arkadaşlarımızla öğle arası dutluklarda buluşup erişirdik ve bunu hakem olmadan yapardık. Çok sık olmasa da büyüklerimiz bizim yanımıza gelir teknik öğretir ve deneyimlerini anlatırlardı” (Y.E.86). İfadesinde dutluk güreşlerinin belirli bir hazırlık evresinin olmadığı ve bir düzenli bir rehber yardımı olmadan güreştikleri anlaşılmaktadır. Kişisel deneyimlerin kuşaktan kuşağa aktarılarak yapıldığı anlaşılmaktadır.

“Er meydanı yakında ise sabah erken toplanırdık. Gideceğimiz yer uzak ise akşamdan köyün meydana toplanır, köyümüzün ileri gelenlerinden biri bize eşlik ederdi. Önde bayrağın ve altında asılı şalvar asılı olduğu sırık arkasında bizler genellikle de yürüyerek giderdik. Köylü genellikle sabah yola düşerdi” (K.E.86). Yolculuklar genellikle yürüyerek yapılır gidilecek yerler de kalacaklarsa düğünün olduğu bölgedeki evler tarafından misafir edilmiş, özellikle pehlivanları ağırlamak için mahalleli yarışmış.

“Davete sadece köylerin pehlivanları katılmaz yakın köy halklarından da seyirci olarak büyük bir katılım olurdu”(K.E72). ifadesinde güreşenlerin yanında seyircilerin çokluğu da anlaşılmaktadır.

“Güreşler ilk önce meydancının güreşçileri eşlemesiyle başlar. Eşleşmede en ufak boydan başlanılır ve aynı köy pehlivanlar eşleştirilmezdi. İlk pehlivan meydana iner ve meydana hep tek çift güreşirdi. Yenen pehlivan kartal gibi meydana beklerken

yeni rakibi varsa yenilen rakibinin köylüsü olması önemliydi çünkü intikamını alsa alsa hemşerisi, arkadaşı, akrabam alsın denirdi. Eğer yenilen pehlivan şalvarını çıkarıp birisinin önüne korsa intikamını alması için o kişinin meydandakiyle güreşmesi gerekirdi”(G.E.80). Güreşlere eşleştirme fiziki görünümleri birbirine yakın olanlar eşleştirilmiş. İlk güreşe de fiziki durumlarına göre en ufak kilodan başlanırmış.

“Galip gelen pehlivan meydana yenilene kadar durur peş peşe güreşirdi. Yenildiğinde meydancı hemen dut ağacına düğün sahibinin astığı mendillerden birini verirdi ki üzüntüsü alacağı bahşişle, yerini neşeye bıraksın”(G.E.71). Her galip mendili hak eder yenilene sadece biraz nasihat ve alkışla teselli edilirdi ki küsmesin. Meydanlarda devamlı bir çift güreşirmiş. “Meydan dut ağaçlarıyla çevrili zemin yumuşak ve çimenli olduğunda pehlivanlar yere düştüklerinde yaralanmazlarmış”(Y.E78).

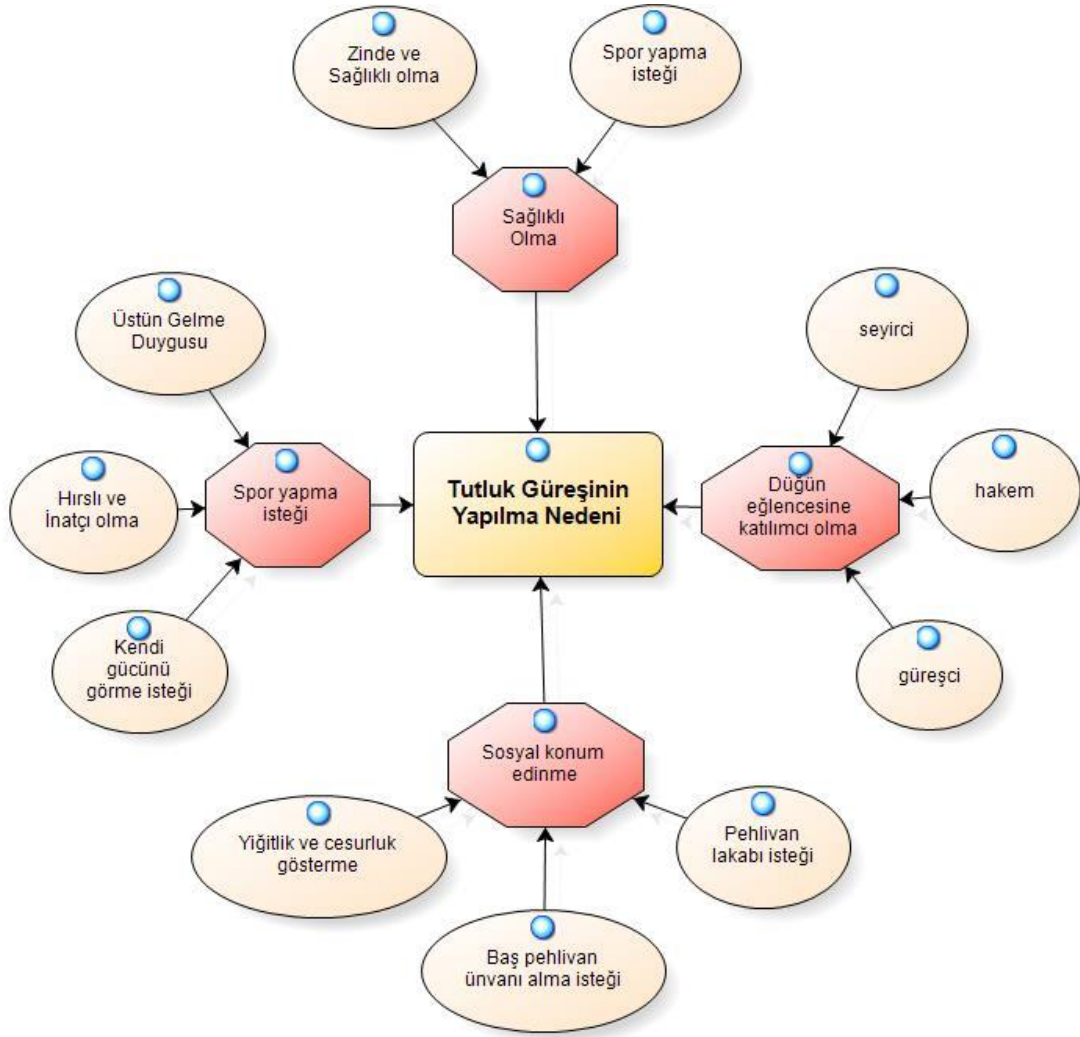
“Güreşimiz bittiğinde temizlenmek bahanesiyle dereye atlar güreşte yarım kalan mutluluğu çimerek tamamlardık”(A.E.93).

“Her köy kendi pehlivanını büyük bir coşkuyla desteklerdi. Her müsabaka sonucu yenen pehlivan koşarak seyirciler arasından gözüne kestirdiği bir kişinin elini öpmeye giderdi. Bir pehlivan tarafından elinin öpülmesi o bölgenin insanı için bir iftihar kaynağıydı”(Y.E76).

“Nede olsa galip pehlivan o kadar seyirci arasından kendisini seçmiştir. Seçilen seyirci kesesinden çıkardığı bir miktar parayı pehlivana uzatarak ödüllendirirdi. Tüm rakiplerini yenen pehlivan başpehlivan olur kendisine ödül olarak verilen şalvar, elbiselik kumaş ve bir miktar parayla köyün meydanında davul zurna eşliğinde dolaştırılır, halka takdim edilirdi”(K.E.71). İfadesinde galip pehlivanın ödüllendirilmesinin yanında ödül vermenin de toplumdaki önemini vurgulamaktadır. Ayrıca maddi hediyelerin yanında onur yüceltici hediyelerinde verildiği anlaşılmaktadır.

“Güreşlere sadece pehlivanlar hazırlanmazmış. Seyirci olarak gelenler bayram yeri gibi giyinir, köylü hemşerileriyle aynı yere oturlardı. Dutluk güreşlerini sadece erkekler izlemez, bayanlara biraz uzakta olsa bir damda (çatı) bir yer ayarlanır orada izlemeleri sağlanırdı”(Y.E.84). Toplumun tamamını kucaklayan dutluk güreşlerine bayanlardan da ilgi varmış.

4.2. Dutluk Güreşlerinin Yapılma Amacı

Şekil 9. Dutluk Güreşinin Yapılma Nedeni

Malatya bölgesinde yetişen meyve ağaçları ile ilgili çeşitli atasözlerine raslamak mümkündür. Dut ağacı için ‘‘Benim meyvemden yiyen, köküm gibi kuvvetli’’ ata sözü söylenmişken, kiraz ağacı için ‘‘Benim meyvemden yiyen, meyvem sapı gibi zayıf olsun’’ atasözü söylenmiştir (G.E.62).

Her ne kadar Dutluk güreşleri bağ köyleri olan Yeşilyurt ve çevre yerlerde olsa da çok az da olsa Dilek, Arapgir ve Malatya merkezde yapılırdı. ‘‘Malatya merkezde yapılan bu güreşlerden biri şu anki maliye binasının yerinde 1945-1950 yıllarında Dutluk denen bir bahçede (bölge) yapılmıştı’’(M.E.78). ‘‘Bu bölgenin varlıklı bir ailesi merkezde ve Yeşilyurt, Banazı, Tecde, Gündüzbey ve Yakınca’da davetiyeler dağıtarak

davul çaldırıştır. Bu bölgelerde davul çaldırması güreş anlamına gelmekteydi” (M.E.78).

İlçe dahilinde yapılan güreşler, Yeşilyurt ve Gündüzbey Mahalleleri delikanlıları yarışması haline dönüşürdü. *“Pehlivanlar, birer birer kapışır. Bir pehlivanın dokuz, on pehlivani yendiği mahalli tabirle, yaktığı olurdu” (Y.E.86).*

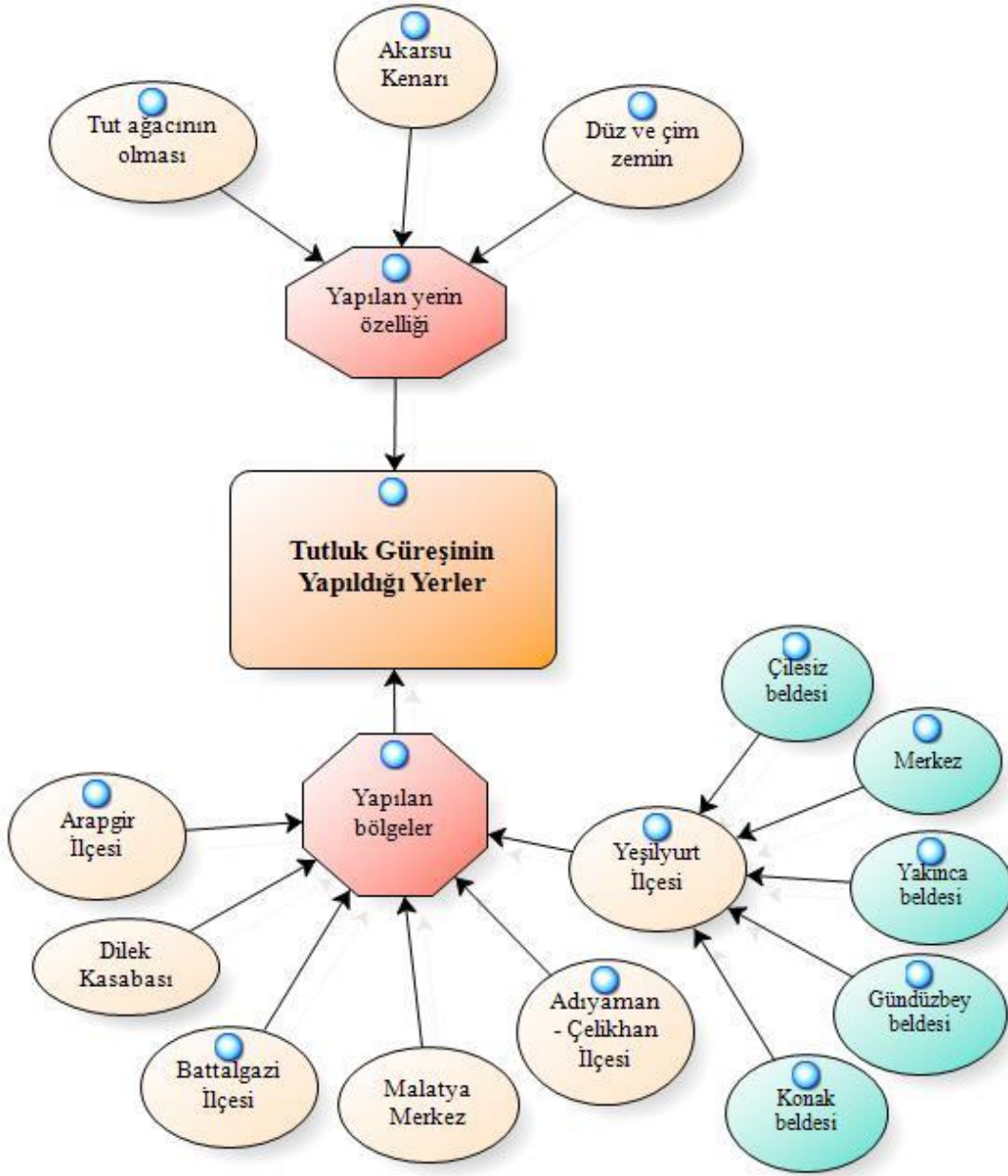
“İlçe ve çevre köy pehlivanları arasında yapılan güreşler ise çok çekişmeli geçirdi. Halehat ve okuyucular vasıtasıyla davet edilen köylüler, birer birer gruplar halinde güreş yerine gelirlermiş ”(G.E.62).

“Bu dutluk güreşlerinde Yeşilyurt’la- Kileyik, bir olur, Gündüzbey’le Yukarı Banazı bir olurdu. Davul-zurna gür sesleriyle pehlivanları coşturur. İzleyicileri heyecanlanırdı. Güreşler başlar, pehlivanlar güç ve yeteneklerini ortaya koyarlardı. Yenen sevinir, yenilen pehlivanlar üzüntü içerisinde, er meydanından çekilirlerdi.”(Y.E.81). İfadesinde anlaşıldığı gibi seyircisinden sporcusu ve davulcusuna kadar herkes işini zevkle yapar bunun yanında tatlı bir rekabet olmuştur.

“Dutluk güreşleri davet üzerine 1955-60 yıllarında bir defaya mahsus Adıyaman’ın Çelikhan ilçesinde yapıldı. Bu güreş davet üzerine davet edilen bölgenin en iyi güreşçileri ile büyük bir seyirci katılımı eşliğinde yapılırdı. Bu güreşlere at arabası ile gidilmiş, gelinirmiş.” (A.E.92). Bu güreş sadece bir defaya mahsus yapılmıştır.

Dutluk güreşleri nin sadece spor yarışmalarından ibaret olmadığını 1965-1970 yıllarında Dutluk güreşlerine katılmış Nevzat Taner in sözleri iyi anlatır: *”Babamlar benim için komşu ilçelerin birisinden kız beğenmiş. Ailenin kendilerine uygun birisi olup olmadığını gözlemlemek için beni Halehatçıyla güreşe davet etmişlerdi” (K.E71).* İfadesinde sosyal ilişkilerin en önemli konusu olan kız isteme ve erkek tarafını araştırma gibi konularda dutluk güreşlerinin önemini anlamaktayız.

4.3. Dutluk Güreşlerinin Yapıldığı Yerler

Şekil 10. Dutluk Güreşlerinin Yapıldığı Yerler

Şekil 4’de görüldüğü üzere Dutluk güreşleri yapılan bölgelere göre Malatya ilinde “İl Merkezinde”, “Arapgir ilçesi”, “Battalgazi ilçesi”, “Yeşilyurt ilçesi”, “Dilek Kasabası” ve “Adıyaman Çelikhan İlçesi”nde yapılmış olduğu görülmektedir. Yeşilyurt ilçesinin ise “Konak beldesi”, “Gündüzbey beldesi”, “Yakınca Beldesi”, “Çilesiz beldesi” ve “İlçe Merkezi”nde güreş yapıldığı görülmektedir.

Malatya ilinde Yeşilyurt ilçesinin çoğu beldesinde yapılmıştır. Bu beldeler özellikle üzüm bağları ile öne çıkan beldelerdir. “*Banazı’da (Konak beldesi) bir dutluk güreşi sonrası bize bir kasa üzüm verdiler, bilir misin? oranın üzüm bağları meşhurdur, zaten orada üzüm bağları olan yerlerde dutlar çok olur*” (Y.E.86). ifadesinde üzüm bağları ile öne çıkan Yeşilyurt İlçesi bağlı yerlerde dutluk güreşi yapıldığı görülmektedir. Yeşilyurt ilçesinin Konak, Gündüzbey, Yakınca ve Çilesiz beldelerinde halen üzüm bağları vardır ve kendine özgü üzüm çeşitleri mevcuttur. Ayrıca Arapgir ilçesinde de üzüm bağcılığı ile ünlü bir ilçedir. Üzüm bağları genelde bahçe sınırlarını belirlemek üzere bolca dut ağacı dikilmektedir. Bu nedenle Yeşilyurt ve Arapgir ilçesinde dutluk güreşlerinin yapıldığı yerlerde üzüm bağları mevcuttur.

“*Bir keresinde Adıyaman Çelikhhan İlçesinde dutluk güreşi yapmak için oranın ileri gelenleri bizi çağırmışlardı, bizde 5 kişi atlarla gidip güreşmiştik*”(A.E.92). İfadesinde anlaşıldığı üzere Adıyaman Çelikhhan ilçesinde davet üzerine sadece bir defa dutluk güreşinin yapıldığı görülmektedir.

Her ne kadar Dutluk güreşleri bağ köyleri olan Yeşilyurt ve çevre yerlerde olsa da çok az da olsa Dilek, Arapgir, Battalgazi ve Malatya Merkez de yapılmıştır. “*Malatya Merkezde şuanki Adliye Sarayının yanında Maliye binası var, 1945’te orası düz tarla idi, bolca dut ağacı vardı, dutluk denilirdi, ha birde orada küçük bir çayda var su akardı, orada 1950 yıllarında güreşler orada yapılırdı*”(M.E.78). İfadesin de Malatya merkezde yapılan bu güreşlerden biri şu anki maliye binasının yerinde 1945-1950 yıllarında Dutluk denen bir bahçede (bölge) yapılmıştır.” *Dilek’te, Arapgir’de ve Eski Malatya’da (Battalgazi ilçesi) zaman zaman güreş yapıldığını duymuştum, ancak Yeşilyurt’taki kadar çok dutluk güreşi yapılmazdı*”(Y.E.76). ifadesin de Dilek kasabasında, Arapgir ve Battalgazi ilçelerinde dutluk güreşlerinin yapıldığı ancak Yeşilyurt İlçesi kadar fazla düzenlenmediği görülmektedir.

Şekil 4’e göre dutluk güreşlerinin yapıldığı yerin özellikleri olarak “Dut ağacı olması”, “akarsu kenarı” ve “düz ve çim zemin” olması gerekmektedir.

4.4. Dutluk Güreşlerinde Organizasyon

- Dutluk Güreş Organizasyonu
 - o Düzenleyenler
 - Varlıklı kişiler

- Zengin Düğünlerinde
- Hafta sonları
- Mevsim
 - İlkbahar
 - Son bahar
- Organizasyonun Süresi
 - 3 gün
 - Sabahtan- Akşama kadar
 - Düğün süresince
- Güreşe Katılım
 - Halehatçı daveti
 - Okuyucu daveti
 - Davul çalınması
- Güreşçi Eşleşmesi
 - Kilo ve boya Göre
 - Eleme yöntemi
 - Yenilmeyen Güreşçi
- Güreş Meydanı
 - Meydancı
 - Hakem
 - Davulcu
- Güreş Malzemeleri
 - Kısa kıl pantolon

“Dutluk güreşleri yazın ve sonbaharda çok nadiren de olsa ilkbaharda (özellikle Mayıs ayları) düğünlerden önceki ilk 3 günde yapılırdı”(Y.E.84). Sözüden düğünler genellikle Malatya nın köylüsünün geçim kaynağı olan kiraz, kayısı, pancarı, tütün ve üzüm hasatlarının sonunda yapıldığını anlıyoruz. Güreşler sadece 1 ile 3 gün arasında olur gelinin geldiği gün olan düğün günü Dutluk güreşleri yapılmazmış. “Düğün sahibi okuyucu ve halehatçı denen kişilere (bu kişiler genellikle bulunan köyün yerlisi olur çevre köyleri de yakından tanıyan belirli kişiler olurdu) haberi ve davetlilere ulaştırmak üzere çeşitli hediyeler vererek davetlilere 1 hafta öncesinden haber verilirdi”(G.E.72). Bu davet güreşin ilk ilanı olurdu. Okuyucu daveti gerekli yerlere iletirken halehatçıda düğün sahibi tarafından kendisine verilen hediyelerden ki bunlar genellikle mendil, kumaş, oya(kadınların başına örttüğü kenarları işlemeli bir örtü çeşidi) bunlardan birini

de davetlilere ulaştırılmış. “Düğün güreşine 1 veya 2 gün kala da muhtemel güreşçinin olduğu bölgelerde davul giderek Köroğlu’nu çalardı”(Y.E.86). Bu davul güreşin yarın yapılacağını ikinci habercisidir. Davul sırf düğün olduğunu değil öncesinde güreşin yapılacağını ilanıymış.

“Davul çaldıktan sonra köyün büyükleri güreşe gidecekleri belirleyerek eğer çok uzak değilse güreşin yapılacağı gün yola çıkılırdı. Sabah erkenden köyün meydanında toplanılırdı. Tamamı erkeklerden oluşan kafiye hava aydınlanır aydınlanmaz yola çıkardı”(Y.E.72). ifadesinde güreşlere grupça hareket edildiği anlaşılmaktadır.

“Düğün sahibi pehlivanlar için şalvar yaptırır ve şalvarı olmayanlar bunları giyerek güreşirdi. Şalvarla işi biten pehlivan şalvarı geri iade ederdi. Düğün sahibi sadece bununla kalmaz tüm misafirler için yemek dökerdi, bizzat herkesin yediğinden emin olmak için de tek tek ilgilenirdi misafirlerle”(M.E.78). İfadesinde pehlivanların ihtiyaçlarının düğün sahibi tarafından karşılandığı ve misafirlerle bizzat ilgilendiği belirtilmektedir.

“ Elçiler vasıtasıyla davet edilen köylüler, birer birer gruplar halinde güreş yerine gelirdi. Güreş yapılacak alana ulaştıklarında güreşçiler hep bir yerde toplanırlardı. Toplanan pehlivanları köylülerden bir heyet veya düğün sahibi karşılar ve meydancı dediğimiz önceden de güreşmiş yerel kişiler tarafından göz kararı (yaşlarına ve kilolarına) bakarak eşleştirirlerdi” (Y.E.86). İfadesinde güreş meydanına gelen pehlivanları kilolarına göre eşleştirdikleri ve ona göre güreştirdikleri anlaşılmaktadır.

“Eşleşmesi yapılan güreşçiler en ufak boydan (sıklet, kilo) başlardı. Meydancı sporcuları meydana çıkarıp güreştirmeden seyircilere tanıtır ve daha sonra seyircileri selamlama ısınma birbirlerine göz dağı verme edasında çırpınma dediğimiz peşrevi yapar sonra güreşirlerdi. Meydanda sadece 1 çift güreşirdi. Yenen sporcu ortada (meydanda) kalır, yenilen meydanı terk ederdi. Yenilenin köyü nereyse, varsa aynı köyden rakip çıkardı”(K.E.71). Meydandaki pehlivan rakiplerini yendiği müddetçe art arda hiç dinlenmeden rakipleriyle güreşirmiş. “Dutluk güreşleri meydandaki sporcuların hepsiyle meydanda 1 sporcu kalana kadar devam ederdi”(M.E.86). Son güreşte galip gelen başpehlivan olarak ilan edilirmiş. Dutluk güreşleri yapılan meydanda davullar güreş boyunca çalarmış. “Davullar Dutluk güreşlerinde Köroğlu ezgisini çalardı. Güreşin akışına ve heyecanına göre ritim tutarlar, bazen güreşe

4.5. Dutluk Güreşinin Teknikleri

Dutluk Güreşinin Teknikleri

- Oyunlar-Teknikler
 - o Teyyare
 - o Firdöndü
 - o Banazıyanı
 - o Tekleme
 - o Çifteleme

Malatya bölgesine has yapılan dutluk güreşlerinde uygulanan oyunlar bazen mahalle veya köylere has oyunlardan oluşmaktaydı. Bu oyunlar yanbaş ve çangal oyunlarına benzeyen ‘Banazıyanı’, Yeşilyurt bölgesinde ‘ Firdöndü’ denen yer güreşinde yapılan oyunlar; tekleme ve çiftleme denen rakibin bacağını yakalanmasıyla yapılan tekniklere verilen isimler Malatyalı pehlivanlara ait meşhur tekniklermiş.

Dutluk güreşinde güreşenler ve er meydanında güreşmeyi istemeyenler güreş öncesi antrenmanlarını genellikle planlamadan uzak bir şekilde yaparlardı. *“Bağlarda ve bahçelerde iş yapan gençler öğle paydosunda iş yaptıkları bahçenin herhangi bir kenarından eğlenmek için antrenman yaparlar ve buna halk arasında erişmek denirdi. Çocuklar erişirken en iyi yaptıkları oyunları arkadaşlarına gösterirlerdi zaten bizim buraların en iyi oyunu Banazı yanıdır”* (K.E.65). Erişmek için ısınmaya hakeme ve bir çalıştırıcıya gerek duyulmazdı. Sadece o yörenin veya köyün gençleri arasında yapılırdı, bazen bellenmiş topraklardan bazen de yakın bir yerlerde ise çimler üzerinde yapılırdı. Ender de olsa özellikle Konak ve Yeşilyurt’ta Dutluk güreşlerinin yapıldığı dut ağacının altında da yapılırdı. Bu antrenmanlar çok yapılmasa da köyün güreşen tüm gençleri gelirdi. *“Önceden bir tecrübeli ve yaşlı güreşçi antrenmanı organize eder ve bu güreşlerde biraz taktik verirdi”* (K.E.65).

Bu tür çalışmalarla Dutluk güreşlerine katılmasalar da bu antrenmanlarla katılan köyün gençleri de olurdu. *“ Bazı gençler güreşi sevmelerine rağmen birçok şeyi bahane ederek (hastalık, köy işleri vb.) Dutluk güreşlerine katılmazlardı. Yenilme korkusunu yenememe veya köylünün önünde mahcup düşme korkusu da diyebiliriz”*(G.E.62). İfadesinden gençlerin güreşmeyi sevdikleri ama bazı korkularından dolayı dutluk güreşlerine katılmadıklarını anlamaktayız.

4.6. Dutluk Güreşlerinde Ödüller

Ödüller

- Maddi Ödüller
 - o Yağlık (mendil)
 - o Şalvar
 - o Bir top kumaş
 - o Para
 - o Yemeğin Etli Tarafı
 - o Koç
- Manevi ödüller
 - o Baş Pehlivan Unvanı
 - o Saygınlık
 - o Yiğitlik- Cesurluk unvanı

İlçe dahilinde yapılan güreşler, mahalle delikanlılarının yarışması haline dönüşürmüş. Pehlivanlar, birer birer kapışmış. Bir pehlivanın dokuz, on pehlivani yendiği mahalli tabirle, yaktığı olurmuş.

“Dutluk güreşlerinde *Galip sporcu maçı bittikten sonra yağlığını alır seyircilerin arasına koşarak daldı. Ağasının yanına giderek yağlığını uzatırdı. Mendili alan kişi yağlığa bir miktar para koyar yığıde tekrar uzatırdı. Yağlığı alan pehlivan ikinci sevinci yaşayarak arkadaşlarının yanına hızlıca dönerdi*” (G.E.89). Pehlivanlar genellikle tanıdıkları ve maddi durumu iyi olanlara mendillerini verirlermiş ki seyirciyi de mağdur etmek istemezlermiş. Mendili alan pehlivan seyircilere yabancı ve tanımıyorsa meydancıdan yardım alır, onun gösterdiği kişiye mendili verirmiş.

“*En sona kalan ve hiç yenilmeyen pehlivana, düğün sahibi tarafından bir mendil,(bazı yerlerde özellikle Yeşilyurt'ta mendile yağlık denilirdi) verilirdi. Bu mendil, güreşin başından beri, dut ağacının en çok görülebilen dalında asılı bulunurdu. Mendili alan pehlivan, güreşi seyreden kimseler arasında bulunan onurlandırmak istediği bir kimsenin önüne bırakırdı*”(M.E.85).

“*Önüne mendil bırakılan kimse, mendilin içerisine bir altın veya bir miktar para bırakır mendili pehlivana geri verirdi*”(Y.E.69). Bu arada şalvarı kazanan pehlivan; mendil ve düğün sahibi tarafından bir top kumaş alır, güreş mahallinden ayrılırmış.

Mendilin pehlivan tarafından bir kişiye verilmesi ise mendili verilen kişi açısından gurur verici, onur yüceltici bir durummuş. Ne de olsa o kadar seyirci arasından kendini seçmiştir. Bu olay olurken daire şeklinde çoğu yerde oturan seyircilerin tüm dikkati bu seromonide olurmuş.

Bu karakucak güreşlerinde Yeşilyurt'la- Kileyik, bir olur, Gündüzbey'le Yukarı Banazı bir olsa da Çilesiz, Malatya ve diğer yerlerden gelenler arasında buna benzer bir gruplaşma olmazmış. *“Güreşler başlamadan Davul-zurna gür sesleriyle pehlivanları coşturur, izleyicileri heyecanlandırır. Güreşler başlar, pehlivanlar güç ve yeteneklerini ortaya koyarlardı. Yeneni sevinir, yenilen pehlivanlar üzüntü içerisinde, er meydanından çekilirlerdi”*(K.E.71).

“En sona kalan ve hiç yenilmeyen pehlivan, meydanda peşrev atarak gezer, karşısına yeni bir rakip çıkmasını beklerdi. Rakip çıkmayınca, şalvarın kimde kaldığı belli olurdu. Bu pehlivanın karşısına bazen çok sevdiği bir arkadaşı veya güreşi çoktan bırakmış yaşlı bir pehlivan çıkar, biraz erişirler ve güreş biterdi”(M.E.86). Bu son güreş her zaman olmasada pehlivana artık rakip kalmadığının işaretiymiş.

Her galip gelen pehlivana bir mendil verilirmiş, düğün sahibi bazende meydancı dut ağacının dalında asılı duran mendili getirir, bu pehlivana verirmiş. Mendili alan pehlivan, güreşleri seyreden ve onurlandırmak istediği kişinin önüne bırakırdı. Bu kişiler de mendilin içerisine, altın veya para koyar, mendili düğümler, pehlivana verirlerdi.

“Şalvarı kazanan pehlivani, bir de güreş mahallinden ayrılışı vardı ki görmeye değerdi. Pehlivan, şalvarı bayrağın olduğu sopaya takar, azimle yürürdü. Kendi çevresinde bulunan kimseler, pehlivanın arkasından giderlerdi. Güreş Yeşilyurt'ta yapılıyor ve şalvar, Yeşilyurtlu bir pehlivanda kaldı ise sorun çıkmaz. Eğer Banazılı veya Gündüzbeyli pehlivanda kaldı ise, büyük bir telaş başlardı. Acele olarak düğün sahibi bulunup bu pehlivana bir top kumaş armağan istenirdi”(M.E.88). Bazen bu kumaşın verilmesiyle şalvar geri alınmış. Baş pehlivan şalvarı vermek istemezse Yeşilyurtlu gençler ile Banazılı gençler arasında, büyük bir kovalamaca başlar, bazen bu kovalamaca taşlaşmaya dönüşür saatlerce köy sınırlarına kadar devam etse de, bu kavgalar hüsumete dönüşmezmiş.

Dutluk gürleşleri için şalvar namus demekti, bu seferlik yenilmiş olabilirlerdi ama bir daha ki sefere kazanabilir umutları her zaman vardı. "Şalvar yerde kaldı, kim kaldıracak, yokmu burda yiğit"(Y.E.84). "Avratlarımızıda gürleştireceğiz ama sizi yine yeneceğiz"(Y.E.76). "Şalvarı yerde bıraktık artık bu köyün erkeklerine kız da vermezler"(G.E.62). Diye hayıflanmaları şalvarın ne kadar önemli olduğunu açıklamaktadır.

Daha sonra yeni bir karakucak gürleş tertipleninceye kadar, halk, gürleşte gördükleri, tatlı tatlı, birbirlerine anlatırlardı.

Dutluk gürleşleri galip gelen gürleşçi meydanda dinlenmeden peş peşe gürleşir yenilene kadar devam ederdi en son gürleşçiyi yenen başpehlivan olur şalvarı kazanırdı. O zamanlarda kazanılan en büyük para ödülünü başpehlivan alır ve bir toptan kumaş kendisine hediye edilirdi. *"Bazen başpehlivana köyün yaşlılarından biri seyirciler arasında şapkasını çıkararak para toplar, başpehlivana verilirdi"(Y.E.84).*

"Başpehlivan önde bazen de omuzlarda arkasında köylüsü meydan meydan gezdirilirdi. Köyelerine dönerken yine bayrak önde şalvar altta arkadan pehlivanlar peşlerinden köylü hep beraber eğlenerek giderlerdi. Ama başpehlivanlığı alamazlarsa şalvarı bayrak direğine asmazlardı (Y.E.66).

"Baş pehlivanlık sonrası kaybeden taraf moralleri bozuk olmasına rağmen sataşma olmazsa baş pehlivani alkışlar ve meydana kadar kendisine eşlik ederlerdi; ama bazen yaptıkmi, adamı böyle ederler, başka erkek kaldımı gibi sataşmalarla olay kavgaya ve taşlaşmaya dönüşür yaralanmalar olurdu. Bu olaylar yatıştıktan sonra kin gütmeler kesinlikle olmaz bir sonraki gürleşlere taşınmazdı. Öyle ki bir sonraki maçı kol kola beraber izledikleri bile olurdu" (M.E.78). Vatandaşlar arasında gürleşten daha önemli bir şey yoktur. "Pehlivanlar sadece maddi hediyeler almazlardı daha büyük hediye olan köyün itibarını yüceltirlerdi. Pehlivanlara yiğit der herkes saygı duyar, hürmet ederdi. Çok zor işlere koşturulmaz yemeklerinde yağlı ve etli kısımları onlara verilirdi" (G.E.78). İfadesinde pehlivanların toplumda ne kadar itibar gördükleri saygı duyulan bireyler oldukları anlaşılmaktadır.

4.7. Dutluk Gürleşlerinin Sosyal Etkileri

- Gürleş Düzenletenler
 - o Varlıklarını gösterme

- Varlıklarını Paylaşma
- Tanırlılık
- Saygınlık
- Köyün İleri geleni olma
- Güreşçiler
 - Maddi kazanç
 - Yiğitlik ve Cesurluk
 - Saygınlık
 - Tanınırılık
 - Pehlivan lakabı
 - Baş Pehlivan ünvanı
- Yaşayan Halk
 - Birliktelik
 - Ortak heyecan
 - İç İletişim
 - Gelenekleri yaşatma
 - Eğlenme
 - Çevre köylerle etkileşim

Yeşilyurt' da ve çevre ilçelerde çok eskilerden beri yapılan, ancak geçmişin derinliklerinde kaybolan, dutluk-karakucak güreşleri, bu güzel anılarımızdandır. Artık, sünnet ve evlenme düğünlerimizde tertiplenen, karakucak güreşlerini, maalesef yaşayamıyoruz.

“Malatya, Orduzu, Eski Malatya’da az da olsa da dutluk güreşleri yapılırdı ama 1945-1950 yılından sonra yapılmaz oldu bizim köylerimiz olan Samanlı (Çilesiz), Tecde, Yeşilyurt, Gündüzbey, Kileyk (Yakınca), Banazı (Konak) ilçelerinde 1975 yılına kadar yapılmıştır(A.E.92). İfadesinde anlaşıldığı gibi Yeşilyurt ve çevre köylerde daha yaygın olduğu ve önemini daha uzun sürdürmüş ama günümüze yine de taşınmamıştır.

Niçin böyle oldu? Bu konuyu araştırarak olursak, genelde, ekonomik güçlüklerin karşımıza çıktığını görüyoruz.

“Çünkü kirazcılık, dut yetiştirmekten daha karlı bir iş oldu. İnsana güç veren, görkemli dut ağaçları, büyük bir hızla imha edildi. Bu süreç içerisinde, dutluk-

karakucak güreşleri de, yapılamaz oldu.”(Y.E.84). ifadesin de ticari getirisini kaybeden dut ağaçları kesilince güreş alanları da ortadan kaybolmasına neden olmuştur.

Güreşlerin yapıldığı bölgelerde dut, tütün veya kayısılar bittikten sonra (Düğünler ya kirazdan ya tütünden veya kayısıdan sonra olurmuşt. Bu düğün yapmak için maddi imkan doğurmasının yanında köyün delikanlılarının bahçe işlerinde çok ezilmeden rahat güreş yapmalarını sağlayacak. Köyün gururunu yüceltmek olarak da belirtilir)yapılırmış

“Zengin veya fakir farketmez herkesin düğünü greşli olurmuşt. Güreş izlemeye gelenler en güzel kıyafetlerini giyer izleyiciler arasında yerini almış. Güreş bir günden fazla sürecek ise gelen misafirleri ve pehlivanları evlerinde misafir etmek için yarıştırlarmış”(G.E.62). Özellikle pehlivanları ağılamak daha nemliymişt. Düğününde güreş olmayan gelin *“benim niye greşim yok”* (Y.E.84). diye erkek tarafına sitemde bulunurmuşt. Güreşin ev sahibi sadece düğünü yapanlar olmaz köyün tamamı güreş sahiplenip ilgilenirlermiş.

“Pehlivanları sadece kendi köylüsü veya mahallesinden olan tanımaz her yerden bilinir ve saygı görürdü. Güreş yapanlar isimleriyle çağrılmaz pehlivan diye seslenilirdi. Pehlivanlara dürüst, emin ve er kişi gözüyle bakılırdı”(G.E.78). İfadesinde toplumda ne kadar sevilip itibar gördüğünü anlıyoruz.

“Dutluk güreşinin yapıldığı yerlerde insanlar birbirlerini tanır, muhabbet ederlermiş. Bazen güreşlerden dolayı tatsızlıklar çıksa da büyütülmeden sorunsuzca tatlıya bağlanır”(Y.E.80). Kin gdlmediği güreşlerden sonra kavga çıksa da yeni bir güreş barışma nedeni olurmuşt.

“Köyün delikanlıları buraları beğenmez oldu. Őehirde fabrikalar açılınca da bu sefer oralarda çalışıp buralara gelmez oldular. Bağ bahçe işleri zor gelmeye başladı” (Y.E.84). İfadesinden sanayileşme boşalan köylerin dutluk güreşlerini unutturduğunu ve gençler için Őehir hayatının köy hayatından daha cazip olduğunu çıkarabiliriz.

5. TARTIŞMA

5.1. Dutluk Güreşlerinin Tarihsel Gelişimi ile ilgili tartışma

Anadolu da ki folklorik güreş çeşitleri kar güreşi hariç hepsi orta Asya kökenlidir. Anadolu da tanıştığı tek güreş çeşidi Rumeli ve Ege de yaygın yapılan yağlı güreştir (35). Dutluk güreşleri de köken olarak karakucak, aba, şalvar ve kuşak güreşleri gibi çok eskilere dayanıp kuralları çok az değişikliğe uğramıştır. Aba, karakucak, şalvar, yağlı güreşler gibi folklorik güreşlerin hepsi baharın gelişi, düğün, hasat zamanı sonu gibi kutlama törenleriyle beraber yapılmış (36). Dutluk güreşleri de aynı törenlerde yapılması ortak noktadan çıktıkları ve aynı merkezli olduklarını göstermektedir.

Anadolu da ki tüm folklorik güreşler baharın gelişini kutlama için yapılsa da toplum tarafından sevilmesi sebebiyle her önemli gün ve faaliyetlerde güreş temel ve önemli faaliyet olmuştur (35).

“Havaların ısınmasıyla başlayan tarla tapan işleri bizi yorsa da dutluk güreşlerinin başlaması bütün yükümüzü alırdı” (K.E71). “Babam dedesinin çok iyi güreştiğini bu dutluklarda defalarca baş pehlivan olduğunu ve bu çevrede çok sevilip sayıldığını anlatırdı” (Y.E.78). İfadelerinden Malatya bölgesi dutluk güreşlerinin geçmişte ne kadar önemli olduğunu söylemek yanlış olmazdı. Dutluk güreşleri tamamen Malatya sınırlarında ve bağ köylerinde sınırlı kalsa da diğer geleneksel güreş kuralları ile ufak farklılıklar hariç aynı kalmıştır ama kuşak güreşi gibi dutluk güreşi de kendi içinde kapalı kalması ve kendi yerleşim yerlerinin dışına açılmamasından kaybolmaya yüz tutmuştur.

5.2. Dutluk Güreşlerinin Yapılma Amacı ile İlgili Tartışma

Geleneksel olarak yapılan güreş çeşitlerimiz toplum tarafından çok sevilir, yapanlara saygı duyulur yapmayanlar ise muhakkak izlerdi. Anadolu toplumunun eski zamanlarda yaptığı en önemli sosyal faaliyetlerin başında geliyordu (37).

Dutluk güreşleriyle beraber diğer bölgelerde yapılan geleneksel güreşlerimizin temelinde toplumlar arası iletişimin ön planda olduğunu görüyoruz. Yapılan faaliyetler de sadece güreş yapma ve izleme faaliyeti yapılmayıp yardımlaşma, haberleşme, ticaret gibi diğer sosyal faaliyetlere de güreş aracı etmiş oluyordu, güreş izleyen büyük kitleleri

bir araya getirerek. Köylü veya mahalleli imece usulü yardımlaşmanın en iyi örneğini, sorumluluk alıp paylaşmayı ve toplumun birbiriyle kenetlenmeyi güreş sağlamaktadır.

“Davul çalmadımı güreşin güreş olmadımı düğünün bizim için önemi olmazdı (Y.E.76). Dutluk güreşinin olmadığı düğün olmazdı, olduğu zamanda düğüne hor bakılır fakir düğünü denirdi” (G.E.62). İfadeleri toplumda dutluk güreşlerinin benimsendiğini ve güreşlerinin yapılmamasının yadırgandığının göstergesidir.

5.3. Dutluk Güreşinin Yapıldığı Yerleri ile İlgili Tartışma

Anadolu da yapılan tüm folklorik güreş çeşitleri coğrafyaları farklı olsa da genel yapılış şekilleri aynı kalmış ve birçok ortak özellikleri olan faaliyetlerimizdir. Bunlar dan dutluk güreşleri sinsin güreşleri ve kuşak güreşleri varlıklarını ülkemizde sürdürmemişse de kuşak güreşleri Orta Asya da ki bazı Türk boylarında yapılmaya devam edilmektedir (35).

Dutluk güreşleri Malatya da bağ köyleri dediğimiz Yeşilyurt, Konak, Gündüzbey, Çilesiz, Yakınca ve Tecde de sıklıkla yapılırken Malatya, Eski Malatya, Orduzu ve Arapgir de nadir yapılmıştır.

Geleneksel güreşlerden yağlı güreşler Ege Bölgesi’nde daha çok yaygınken son zamanlarda Akdeniz Bölgesi, Marmara Bölgesi ve Karadeniz Bölgeleri’nde sıklıkla yapılmaya başlanmıştır (34).Aba güreşleri Gaziantep, Hatay çok yaygın olmasa da Kahramanmaraş bölgelerinde yapılmaktadır (36). Karakucak güreşleri ise Kahramanmaraş, Sivas, Erzurum, Adana, Amasya, Tokat başta olmak üzere birçok ilimizde yaygın olarak yapılmaktadır (35).Şalvar güreşi ise Kahramanmaraş, Kar güreşi ise Artvin iliyle sınırlı yapılmaktadır.

5.4. Dutluk Güreşlerinin Organizasyonu ile İlgili Tartışma

Anadolu da geleneksel olarak yapılan güreş çeşitlerimizin tamamı düğün öncesi ve festival törenlerinde; hasat başlarında ve hasat sonundaki kutlama törenlerinde yapılırdı. Bu organizasyonları köy ve mahalle halkı sahiplenmektedir. Şimdilerde ise karakucak, yağlı ve aba güreşlerini belediyeler ve kulüpler öncülüğünde sorumlulukları üstlenmektedir.

Kuşak güreşlerinin devam edememesinin sebebi bu kulüpleşme ve belediyelerin desteklerini alamamış olmaları söylenebilir. Anadolu da yapılan geleneksel güreşlerde organizasyonun ilk ayağını hep davulcular ve meydanda çağrı yapan okuyucular

almıştır. Güreş meydanlarında ise kontroller hakemlerde olsa da davulcuların performansı izleyiciler ve pehlivanlar üzerinde aşırı fazla olmuştur (35). Dutluk güreşlerinde de kuşak güreşi gibi kulüpleşememe belediyelerin ve resmi kurumların ilgisizliği dutluk güreşlerinin kendi kaderine terkedilmesinin önünü açmıştır.

“Güreşlerimiz herkese açık olur yüreğinden atan davet beklemeden meydana inerdi. Okuyucular ve davulcular güreşçinin olduğu her yeri dolaşır duymayan işitmeyen kalmasın güreşimiz sağlam olsun diye” (Y.E.84). “Dutluk güreşinin davetini düğün sahibi yapardı ama güreşin yapılacağı gün artık güreşler köyümüzün sayılır gelen misafirler hepimizin davetlisi sayılırdı” (Ç.E.81).

5.5. Dutluk Güreşlerinde Yapılan Teknikler ile İlgili Tartışma

Anadolu güreş çeşitlerinde her ilin ve her güreşin kendine has meşhur ve yenici oyunları olmuştur. İncelediğimiz dutluk güreşlerinde Konak iline has ve meşhur Banazı yanı varken aynı güreşin Yeşilyurtlulara ait Fırdöndü Oyunu yapılmaktaymış. Ayrıca Tekleme ve Çiftleme ile Tteyyare oyunları dutluk güreşlerine ait tekniklerdir. “Aba güreşinde yanbaş oyunu meşhurken, şalvar güreşinde döz çangalı ve kılçık yapılan kendine has oyunlardır”(M.E.42). Yağlı güreşlerde iç kasnak, tersi bulma, budama ve tırpan gibi oyunlar meşhurdur (37). Karakucak güreşlerinde Erzurum da Ali Cengiz oyunu meşhurken, Kahramanmaraş'ta çangal iyi yapılan tekniklerin başında yer almaktadır.

5.6. Dutluk Güreşlerinin Ödülleri ile İlgili Tartışma

Tüm geleneksel ve Yöresel güreşlerimizin en büyük ödülü geçmişte itibar ve toplumun göstermiş olduğu saygı ve hürmet olurdu. Dutluk güreşleri de son maça kadar böyle devam etmiştir. “Bir pehlivanın koşarak senin yanına gelecek elini öperek yağlığını sana uzatacak, seyirciler içindeki en mutlu kişi sensin artık”(Y.E.84). Halkın ve seyircinin verdiği tepkiler ve alkış paha biçilmez idi. Bunun yanında hediye ve bahşiş almak kadar vermekte çok onur yüceltici ve gurur verici bir olaydı. Bu tüm Anadolu güreş çeşitleri için böyle olsada devam eden Yağlı ve karakucak güreşleri biraz değişime uğrayarak daha çok ödül güreşlerine dönüşmüştür. Ne kadar ödül çoksa güreşin kalitesi de o kadar yüksek olmaktadır. Alkış ve gösterilen hürmet paranın gerisine düşmekten kurtulamamıştır.

5.7. Dutluk Güreşinin Sosyal Etkileri ile İlgili Tartışma

Malatya yöresinde yapılan dutluk güreşinin en büyük özelliklerinden biri olan kazananı tebrik etme kaybedeni teselli etme geleneği etkinliğin bir yarışmadan çok festival havasında geçmesinin etkilerindedir. Güreşler esnasında özellikle sonunda bazen tatsız olayların çıkması dostluk ortamının bozulmasına bir dahaki karşılaşmalarda kucaklaşmalarına engel olmamıştır. Yoksulunda, zengininde sahiplendiği etkinlikler olmuştur. Anadolu'nun her yöresine yayılmış diğer yöresel güreş faaliyetleri de aynı hoşgörü ve paylaşım hakim olmuştur.

“Köye gelen pehlivanları misafir etmek için köylü birbiriyle yarıştırdı. Artık pehlivanlar köylünün konuğuydu (G.E.72). Yöresel güreşlerimizin yapıldığı yerlerde yaşayanları insanların güreşi sahiplendiği gelen misafirlerin ve pehlivanların kendi misafirleri gibi ağırladığı hatta bunu yaparken büyük bir onur duydukları görülmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Araştırmamızda Malatya bölgesinde 1900'lü yılların son çeyreğine kadar yapılan ancak günümüzde unutulmaya yüz tutan, yazılı, görsel materyallerin yok denecek kadar az olan dutluk güreşlerini çok yönlü olarak araştırılmıştır. Bu araştırmalar neticesinde ortaya çıkan sonuçlar aşağıda sıralanmaktadır:

- Dutluk güreşleri Malatya bölgesinde 1800 yıllar öncesine kadar dayanmaktadır. 1920-1950 arasında çok yoğun olarak yapıldığı ancak 1950 sonrasında ise yapılma sıklığı giderek azalmıştır. En son tanıkların ifadesi ile en son 1976 yılında Yeşilyurt ilçesinde konak (banazılı) beldesinde bir düğününde yapıldığı bulunmuştur.
- Dutluk güreşleri olmadan asla bir düğün yapılmaz yapılsada toplum yadırgarmış. Bir nebze toplum baskısı oluşturulur yapılması sağlanırmış. Güreşlerin olmadığı düğünlere garip, yoksul düğünler gözüyle bakılır eve gelinler bile güreşin olmamasını yadırgarmış.
- Malatya bölgesine has yapılan dutluk güreşleri Yeşilyurt, Konak, Yakınca, Gündüzbey, Tecde ve Çilesiz yoğunlukta olmak üzere yapılırsa da azda olsa Malatya merkezde, Orduzu da Eski Malatya da, Arapgir de nadirde olsa yapılmıştır. Güreşlerin yapılan yer özellikleri dut ağaçların olduğu bölgeler dere kenarların yumuşak ve çimenli zeminleriymiş.
- Düğünlerde gelin gelmeden 1 ile 3 gün süren güreşleri düğün sahibinin yanında tüm mahalle veya köy halkı imece usulü sahiplenirmiş. Her düğünün bir güreşi, her güreşin bir başpehlivanı olurmuş.
- Dutluk güreşlerinde yaygın olan birçok tekkol, kafakol, danabacı, çangal, gibi yaygın tekniklerin yanında sadece bu yörelere ait adlandırılan Banazı Yanı, Fırdöndü, Tekleme, Çitfleme, Teyyare gibi isimler verilen kendilerine has teknikleri de kullanmışlardır.
- Malatya yöresi dutluk güreşlerinin en büyük mükafatı pehlivanların gördüğü itibarmış. Pehlivanlar yaşadıkları ve tanındıkları yerlerde saygı duyulurdu. Güreş esnasında alınan alkış, bahşiş ve diğer hediyelerde her güreşin ödülü

sayılırdı. Başpehlivanı alan yörenin insanları başpehlivanı mahalle mahalle gezdirmeleri ise köylünün ödülüydü.

- Her ne kadar baş pehlivanlığı almak için kıyasıya mahalle ve köyler yarışsa da, güreşler sonunda tartışmalar çıksa da sonucu tatlıya bağlanan müsabakalar olmuştur. Bir önceki güreşte tartıştığı kişiyi bir sonraki güreşte misafir etmekte onur duymaktaymış.

6.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına ilişkin öneriler:

- Günümüzde Malatya yöresi dutluk güreşleri unutulmaya yüz tutmuş bir yöresel güreş çeşitidir. Bu güreşin canlandırılması için Malatya Büyükşehir, ve ilçe belediyeleri düzenledikleri yöresel festivallere dutluk güreş yarışması ekleyebilirler. Malatya il kültür müdürlüğü bu konuda kitap, broşür gibi yazılı doküman hazırlayabilir veya çeşitli seminerler ve konferanslar düzenleyebilirler.

Diğer araştırmacılara ilişkin öneriler:

- Anadolu nun çok zengin bir kültürel yapısı olmasına rağmen çok azı günümüze taşınmıştır. Bunun başlıca sebeplerinin nesilden nesile aktarma yolunun başarıya ulaşamaması çok az yazılı kaynak oluşturulmasını sıralayabiliriz. Bunların başında gelen dutluk güreşlerinin ilk yazılı kaynak olma özelliği taşıyan bu çalışma devamını tetikleyecek diğer çalışmalara rehber olabilecektir

KAYNAKLAR

1. Yıldırım, İ., *Geleneksel Yağlı Güreşin, Kültürel, Yapısal ve Bilimsel Açından Modern Minder Güreşiyle Farklılıklarının Değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 5 (1), 53, 54-62.
2. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b584a178e5bf5.32428706
3. Güven, A. *Ansiklopedik Spor Dünyası*, Yelken Yayıncılık, İstanbul 1982.
4. <http://www.guresdosyasi.com/gtarihi.html.02.03.2016>.
5. Arı, M. *Malatya'da Güreşin Tarihi*, Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya 1996.
6. Kalça, A. ve Akburun, H. *Bireysel Sporlar Güreş Ders Kitabı*. Eğitim Bilişim Ağı, Sosyal Eğitim Platformu 2017.
7. Aslan, R. *Okullarda ve Kulüplerde Serbest Güreş Alıştırmaları*, Bilim Matbaası, Ankara 1977.
8. Gümüş, A. *Güreş Tarihi*, Türk Spor Vakfı Yayınları No:5-4, Başkent Yayınevi, Ankara 1988: 80.
9. Bayer, E. *Antik Çağ Atletizmi*, Çev: Kılıç Z., Spor Ekin Dergisi, 2 (3) 1998: 3-5.
10. İşler H, Alpay B. *Türk Spor Tarihinde Geleneksel Aba-Şalvar Güreşlerimiz ve Günümüzdeki Durumunun Araştırılması*, Proje No: SOB 2001/008, Niğde Üniversitesi, Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Projeleri Birimi, Niğde 2003.
11. Koç, H. *Greko-Romen Güreş Milli Takım Hazırlıklarında Uygulanan Programlar ve Başarıya Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara 1991.
12. Gümüş M, Barut Ç. *Geleneksel Yağlı Güreş Yapan Sporcuların Antropometrik Profillerinin Belirlenmesi*, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, Muğla Üniversitesi 2006: 328-32.
13. Türkmen, M. *Türk Güreşinin Bugünkü Durumu ve Sorunları*, I. Türk Güreş Kurultayı Kitabı, 6-7 Ocak Antalya, Cem Ofset, 2001: 1-6.
14. Gümüş, A. *Şampiyonlar Geçiyor*, Türk Güreş Vakfı Yayını, Lazer Ofset, Ankara 1995: 264.

15. Arıĝ, V.N. Atatürk İşçi İle Güreşmişti, *Türk Güreş Vakfı Güreş Dergisi*, (15) 2006: 54-5.
16. Kahraman, A. *Osmanlı Devletinde Spor*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Yayın No:1697, Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Ankara 1995: 731.
17. Köse, L. *Güreşe Damgasını Vuranlar*, Prestij Ajans Matbaacılık, Ankara, 1997: 158
18. Ilgın, A. *Yıldız Milli Güreş Takımı Güreşçilerinin Bazı Fizyolojik Özelliklerinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya 1996.
19. İşcan, F. *Türklerde Spor*, T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın No:55, Ankara 1988: 128.
20. Arıĝ, V.N. *Asil Spor Güreş*, Damla Matbaacılık, Ankara 1993: 137.
21. Kolukisa, Ş. Atatürk'ün Spor Hayatı ve Güreş Sevgisi, *Amatör Spor Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu Dergisi*, (102), 2001: 12-3.
22. Güven, Ö. *Türklerde Spor Kültürü*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları No:172, Alp Ofset, Ankara 1999: 373.
23. Atabeyoĝlu, C. *Geleneksel Türk Güreşi ve Kırkpınar*, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları No:5, A&B Kitapçılık ve Dağıtımçılık LTD. ŞTİ., Ankara 2000: 88.
24. Köse, M. *Edirne-Kırkpınar ve Yaĝlı Güreş*, Polat Ofset, Edirne 1990: 160.
25. Avcuoĝulları, C. *Türkiye Güreş Ligine Katılan Kulüplerin Çalışma Şartları ve Sporcu Kaynakları*, İstanbul Güreş İhtisas Kulübü Koruma Vakfı Yayınları No:6, C Yayınları Matbaası, İstanbul 1993: 125.
26. Dergin, İ. *Türk Güreşi*, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yayını,(94), Klišecilik ve Matbaacılık T.A.Ş., İstanbul 1950: 139.
27. Arslan, C. *Güreşçinin Rehberi-I*, Uĝur Ofset Matbaası, İzmir 1984: 302
28. Gümüş, A. *Güreş Tarihi*, Türk Spor Vakfı Yayınları No:5/4, Başkent Yayınevi, Ankara 1988: 80.
29. Karahüseynoĝlu, M.F. *Küreselleşme ve Geleneksel Türk Sporları*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 2007.
30. Mezdeĝi, Ş. *Eskiden Güreş Yapılmayan Düĝüne Düĝün Denmezdi*, Kahramanmaraş Güreş İhtisas Kulübü 25. Geleneksel Kısa Şalvar Güreş Festivali Kültür Şenlikleri ve Geleneksel Spor Dalları Federasyonunun Şalvar Güreşi Gençler Türkiye Şampiyonası Dergisi, (25) 2003: 28.

31. TGSDF (Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu), *2008 Faaliyet Programı*, Ankara 2008: 24.
32. <http://www.gelenekselfed.gov.tr/kusak.html>.19.02.2016.
33. <http://www.artvin.gov.tr/index.php?page=modul&file=haberDetay&id=20189.0>
6.02.2016.
34. Ergun, P. *Türk Kültüründe Ağaç Kültürü*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2004.
35. Şahin, H. *Geleneksel Karakucak Güreşlerinin Tarihsel Kökenleri, Yayılma Alanları İle Organizasyon Biçimleri*, Yüksek Lisans Tezi Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Niğde 2004.
36. İmamoğlu, H. *Türklerde Geleneksel Aba Güreşleri Üzerine Bir Araştırma* Yüksek Lisans Tezi 19 Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Samsun 1998.
37. Gümüş, M. *Geleneksel Yağlı Güreş Yapan Sporcuların Antropometrik Profillerinin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi Kara Elmas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Zonguldak 2005.

EKLER

Ek 1. Özgeçmiş

Mehmet Arı 1972 yılında Malatya’da doğdu. 1991 yılında Malatya Lisesi’nde orta öğretimini tamamladıktan sonra 1992 yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde lisans eğitimine başladı. Lisans eğitimini 1996 yılında tamamladıktan sonra Gaziantep’de öğretmenliğe başladı. 1988 yılında başladığı güreş sporunda birçok defa Türkiye şampiyonalarında ilk üç derece yaparak milli takım çalışmalarında yer almıştır. Güreş hakemliğinin yanında basketbol ve hentbol hakemliğine devam etse de 2001 yılında Yunanistan’da uluslararası güreş hakemliğine yükselmiştir. 2001 yılında Milli Eğitim Anadolu Liseleri Seçme Sınavı’nda Türkiye 3. olarak Malatya Anadolu Lisesi’ne atanmıştır. Milli Eğitim kurumunda öğretmen olarak çalışmanın yanında ülkemizi Dünya ve Avrupa şampiyonalarında 1. sınıf güreş hakemi olarak temsil etmektedir. Evli ve bir çocuk babasıdır.

Ek2. Etik Rapor

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
(Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulu)

Oturum Tarihi	Oturum Sayısı	Karar Sayısı
21.12.2017	20	2017/20-2

Karar No: 2017/20-2 Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulu 21.12.2017 tarihinde İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı Toplantı odasında toplandı. İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Fakültesi Yrd. Doç. Dr. Faruk AKÇINAR'nın sorumlu araştırmacı olduğu; Malatya Anadolu Lisesi Öğretmen Mehmet ARI'nın "**Unutulmuş Geleneksel Güreşlerde Dutluk Güreşlerinin İncelenmesi (Malatya Bölgesi)**" başlıklı çalışması Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından uygun olup-olmadığı hususundaki başvurusuna ilişkin raportör raporu görüşüldü. Çalışma Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından değerlendirildiğinde; **etik açıdan uygun olduğuna; oy birliği ile karar verilmiştir.**

Prof. Dr. Hüseyin Suphi ERDEM
Etik Kurul Başkanı

Prof. Dr. Mustafa KUTLU Etik Kurul Başkan Yardımcısı	KATILDI	Prof. Dr. Nesrin SİS Etik Kurul Üyesi	KATILDI
Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK Etik Kurul Üyesi	KATILDI	Prof. Dr. Mustafa ARSLAN Etik Kurul Üyesi	KATILDI
Prof. Dr. Mehmet GÜNGÖR Etik Kurul Üyesi	KATILDI	Prof. Dr. Lütfiye ÖZDEMİR Etik Kurul Üyesi	KATILDI

Ek:3 Gönüllü Onam Formu

Sizi İnönü Üniversitesi tarafından yürütülen “ **Unutulmuş Geleneksel Güreşlerden Dutluk Güreşlerinin İncelenmesi (Malatya Bölgesi).**” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmamanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **çıkma** hakkında sahipsiniz. 18 yaşının altındaki Katılımcı/Gönüllülerin, Velayet veya Vesayetindeki yasal temsilcilerine gerekli açıklamalar yapılarak bilgilendirildi. Çalışma için gerekli İzin/Onam alındı. **Çalışmaya katılmanız, soruları yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam/onay verdiğiniz anlamına gelmektedir.** Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen **Araştırma amacı** ile kullanılacaktır. **Araştırma yayınlansa bile isminiz ve kimlik bilgileriniz kesinlikle gizli kalacak ve 3. bir şahısa verilmeyecektir.**

1. ARAŞTIRMANIN ADI: Unutulmuş Geleneksel Güreşlerden Dutluk Güreşlerinin İncelenmesi (Malatya Bölgesi)

2. KATILIMCI SAYISI: Bu araştırmada yer alması öngörülen toplam katılımcı sayısı **20** dir.

3.ARAŞTIRMAYA KATILIM SÜRESİ: Bu araştırmada yer almanız için öngörülen süre **4 hafta**’dır.

4. ARAŞTIRMANIN AMACI: Tarihimizin köklerine kadar dayanan temel kültür ve değerlerimizle özdeşleşmiş güreş sporunun bilinmeyen bir türü olan Dutluk Güreşlerini tekrar gün yüzüne çıkarılmasıdır.

5. ARAŞTIRMAYA KATILMA KOŞULLARI

Bu araştırmaya dahil edilebilmek için sahip olmanız gereken koşullar şu şekildedir;

Geçmişte Dutluk güreşleri yapmış olmak.

O dönemde yapılan Dutluk güreşleri organizasyonlarında görev almış olmak.

Seyirci olarak Dutluk güreşlerini izlemiş olmak.

6. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmada yapılacak işlemler şu şekildedir;

Araştırma modeli olarak nicel araştırma (qualitative methods) yöntemlerinden kültür analizi deseni benimsenmiştir. Kültür analizinin amacı, araştırmaya konu olan kültürün tanımlanması ve bu süreçte de bu kültürü oluşturan bireylerin ya da grupların algılarının, deneyimlerinin ve tutumlarının kendi bakış açılarından aktarılmasıdır. Araştırmada Dutluk Güreşleri ile ilgili kişilere “yarı yapılandırılmış görüşme formu” birebir görüşme tekniği ile uygulanacaktır. Görüşmeler yazılı kayıt altına alınacaktır (izin verildiği durumlarda sesli kayıta tutulacaktır).

7. ARAŞTIRMADAN KAYNAKLANABİLECEK OLASI RİSKLER

Olası bir soruna karşı gerekli tedbirler tarafımızdan alınacaktır.

8. ARAŞTIRMADAN KAYNAKLANABİLECEK HERHANGİ BİR ZARARLANMA DURUMUNDA YÜKÜMLÜLÜK / SORUMLULUK DURUMU

Araştırma nedeniyle bir zarar görmeniz söz konusu olursa gereken masraflar **araştırmacı** tarafından karşılanacaktır.

9. ARAŞTIRMA SÜRESİNCE ÇIKABİLECEK SORUNLARDA ARANACAK KİŞİ

Uygulama süresince, zorunlu olarak araştırma dışı ilaç almak durumunda kaldığınızda Sorumlu Araştırmacıyı önceden bilgilendirmek için, araştırma hakkında ek bilgiler almak için ya da araştırma ile ilgili herhangi bir sorun, istenmeyen etki veya diğer rahatsızlıklarınız için herhangi bir saatte adresi ve telefonu aşağıda belirtilen ilgili hekime ulaşabilirsiniz.

İstediginizde Günün 24 Saati Ulaşılabilir Araştırmacınızın Adres ve Telefonları:

Başharık Mah. Deva Sok. Gİstanbul Ev. 3 B/ Blok kat:8 NO:32 Battalgazi /
MALATYA

ARAŞTIRMAYA KATILMA ONAYI

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. **Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı., Soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana; çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak ta anlatıldı.** Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmavacağımı anladım.

GÖNÜLLÜ		İMZASI/ TARİH
<i>ADI-SOYADI</i>		
<i>ADRES</i>		
<i>TELEFON</i>		
<i>TARİH</i>		
ARAŞTIRMACI		İMZASI/ TARİH
<i>ADI-SOYADI ve GÖREVİ</i>	Mehmet ARI	
<i>ADRES</i>	Başharık Mah. Deva Sok. Gİstanbul Ev. 3 B/ Blok kat:8 NO:32 Battalgazi / MALATYA	
<i>TELEFON</i>	0 505 668 0176	
<i>TARİH</i>	17/12/2017	
VELİ/ VASİ (Varsa)		İMZASI/ TARİH
<i>ADI-SOYADI</i>		
<i>ADRES</i>		
<i>TELEFON</i>		
<i>TARİH</i>		